

**การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี**

นางสุภาวดี วัชรคุปต์

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

พ.ศ. 2552

**The Administration of School – Based Curriculum of the Third and Fourth
Level Basic Education Schools under the Offices of
Nonthaburi Educational Service Area**

Mrs. Suphawadee Vajragupta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

ชื่อและนามสกุล นางสุภาวดี วัชรคุปต์

แขนงวิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณดี แสงประทีปทอง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรระดับปริญญาโทเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2553

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. บุญลือ ทองอยู่)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณดี แสงประทีปทอง)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

ผู้วิจัย นางสุภาวดี วัชรคุปต์ รหัสนักศึกษ 2462000

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี
แสงประทีปทอง ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน และ (3) ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวม 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรในแต่ละด้าน ก็พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) และด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ต่อการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และ (3) เกี่ยวกับปัญหา พบว่า ขาดการสำรวจความต้องการและการมีส่วนร่วมของชุมชน การวางแผนยังไม่ชัดเจน บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการรายงาน ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และขาดหน่วยงานสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ส่วนแนวทางแก้ไขคือ ควรจัดตั้งกลุ่มสำรวจความต้องการและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ควรจัดประชุม อบรม เพื่อชี้แจงแผน และขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน ควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบ และนำข้อสรุปผลการบริหารจัดการไปปรับปรุงในปีต่อไปโดยทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

คำสำคัญ หลักสูตรสถานศึกษา การบริหารหลักสูตร

Thesis title: The Administration of School-Based Curriculum of the Third and Fourth Level Basic Education Schools under the Offices of Nonthaburi Educational Service Area

Researcher: Mrs. Suphawadee Vajragupta ID; 2462000; **Degree:** Master of Education (Educational Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Suttiwan Tuntirojanawong, Associate Professor; (2) Dr. Vandee Sangprateeptong, Associate Professor;

Academic year: 2009

Abstract

The purposes of this research were to (1) study the administration of school-based curriculum of the Third and Fourth Level basic education schools under the Offices of Nonthaburi Educational Service Area; (2) compare opinions of school administrators and teachers on the administration of school-based curriculum of the Third and Fourth Level basic education schools under the Offices of Nonthaburi Educational Service Area, classified by position, educational qualification, and work experience; and (3) study problems and suggestions for solving problems concerning administration of school-based curriculum of the Third and Fourth Level basic education schools under the Offices of Nonthaburi Educational Service Area.

The research sample consisted of 400 randomly selected school administrators and teachers. The research instrument was a rating scale questionnaire developed by the researcher with reliability of .96. The statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, t-test, and ANOVA.

The Research findings revealed that (1) the overall administration of school-based curriculum was at the moderate level; (2) significant difference at the .05 level was found when opinions of school administrators and teachers on the overall administration of school-based curriculum were compared; when their opinions on each aspect of school-based curriculum administration were compared, significant difference at the .05 level was found in four aspects, namely, the aspect of readiness preparation of the school, the aspect of school-based curriculum development of the school, the aspect of curriculum implementation, and the aspect of conclusion of operation of the school; and when opinions of school personnel as classified by position, educational qualification, and work experience were compared, no significant difference was found on both the overall and by-aspect administration of school-based curriculum; and (3) regarding the problems, the following problems were identified: the lack of survey on the needs and participation of the community; the lack of clarity of planning; the lack of knowledge and understanding on the part of the personnel; the lack of reporting, monitoring, and evaluation on a continuous basis; and the lack of work units to provide supports on curriculum development; as for suggestions for solving problems, the following were given: a work unit to conduct surveys on community needs and community participation in curriculum development should be established; meetings and in-service trainings should be organized to clarify the plans and operations on school-based curriculum administration; there should be continuous and systematic monitoring and evaluation and utilization of feedback information on school-based curriculum administration outcomes for improvement in subsequent years on a continuous and concrete basis.

Keywords: School-based curriculum, Curriculum management

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติธรรมาวงศ์ แขนงวิชาการการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง ที่ปรึกษา งานวิจัยที่ได้กรุณาติดตามการทำวิจัยอย่างใกล้ชิดเสมอมา รวมทั้งอาจารย์ ดร.บุญลือ ทองอยู่ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ นายสุทธีศักดิ์ เฟื่องเกษม ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ดร.นิพนธ์ เสือก้อน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม ชิสสเตอร์ ดร.สุรีย์พร ระดมกิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือภคินีพระหฤทัยคอนแวนต์ พ.ศ.ท.หญิง ดร.ทิพย์ฉิมพร เกษโกมล อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลโรงพยาบาลตำรวจ และนายประจักษ์ รัตนวิจิตร ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ที่ได้กรุณาตรวจสอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มการบริหารวิชาการและแผนงาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มและคณะครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุน จากดร.ปรเมษฐ์ โมฬี ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 และได้รับกำลังใจจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมรุ่นบัณฑิตศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านทำให้งานวิจัยสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีที่จะได้รับจากงานวิจัยนี้ ขอมอบแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณ ตลอดจนผู้สนใจในวงการศึกษาทั้งปวง

สุภาวดี วัชรคุปต์

กรกฎาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมุติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	10
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร	11
การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	17
การบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	52
ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับการบริหาร หลักสูตรของสถานศึกษา	54
ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	67
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
สรุปการวิจัย	71
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	91
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
ข สำเนาหนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย	95
ค สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย	101
ง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดภาครัฐที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	106
จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	108
ประวัติผู้วิจัย	117

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม 49
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ 53
ตารางที่ 4.2	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน จำแนกเป็นรายด้าน 55
ตารางที่ 4.3	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 56
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 57
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา 58
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้) 59
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 61

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา.....	62
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร.....	63
ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง.....	64
ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	65
ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	66
ตารางที่ 4.13 แสดงความถี่และร้อยละของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี	67

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)	4
ภาพที่ 2.1 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน	37

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่ง กระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 1166/2544 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (สั่ง ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2544) จากคำสั่งดังกล่าวของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรแกนกลาง ตามมาตรา 27 ขึ้น ในหลักการของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดว่า หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่ความ เป็นสากล เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระเวลาและการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักสูตร ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ นั่นคือมีการใช้คำว่า หลักสูตรแกนกลาง แทนคำว่าหลักสูตรชาติ หรือ หลักสูตรแม่บท พร้อมกันนี้ก็เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น เป็นผู้มีส่วนร่วม ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดย สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น วัตถุประสงค์หน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายังไม่สามารถดำเนินการได้อย่าง จริงจัง และเป็นรูปธรรมมากนัก วีรบุษ ปิณฑวิช (2543: 17-22) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้ การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติต่างๆ ยังไม่เข้าใจชัดเจนในแนวคิดของหลักสูตร สถานศึกษาในแต่ละพื้นที่อย่างจริงจัง สภาพที่ยังคงเหมือนเดิมก็คือ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาจะคงต้องให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลที่ว่า หลักสูตรแกนกลางใหม่นั้นคงจะกำหนดจุดหมายเนื้อหาสาระและกิจกรรมไว้อย่างกว้างๆเพื่อให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้คล้อยถึงกัน ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมุ่งเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ที่เป็น หลักการต่างๆ ไป ไม่สามารถประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระความรู้ตามสภาพแวดล้อมของ

สังคมเศรษฐกิจ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละแห่งได้ทั้งหมด และในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อทักษะและการดำเนินชีวิตของคนไทยทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งหลักสูตรแกนกลางไม่สามารถนำเอาทรัพยากรท้องถิ่นทั้งหลายรวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เป็นจำนวนมากมาใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ แต่หลักสูตรระดับท้องถิ่นสามารถบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งหลายมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น หัตถกรรม เกษตรกรรม ดนตรี ศิลปะ การแสดง วรรณกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นต้น ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่นของตน เกิดความรักความผูกพันกับท้องถิ่นของตนและสามารถใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการประกอบอาชีพได้ แต่ในสถานศึกษาอีกหลายแห่งเป็นจำนวนมากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษายังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร ยังไม่สามารถจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้เชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการที่สำคัญๆเช่น ครูยังไม่มีความรู้เรื่องท้องถิ่นเพียงพอและเกรงว่าการจัดการเรียนรู้เรื่องท้องถิ่นจะไม่เชื่อมโยงสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางที่มีอยู่ อีกทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงจัดให้นักเรียนเรียนรู้ในห้องเรียนและในโรงเรียนเท่านั้น ไม่มีการออกไปเรียนรู้จากชุมชนโดยตรง ยังไม่มีการวิเคราะห์สภาพสังคมและความต้องการของท้องถิ่น ยังไม่มีการจัดทำระบบข้อมูลท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญยังไม่มีผู้นำเอาชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับนิคม ชมภูหลง (2545: 90-91) ที่กล่าวถึงจุดเน้นของหลักสูตรท้องถิ่น ในด้านกระบวนการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่น เพื่อให้ได้ประสบการณ์โดยตรง ได้สัมผัสได้กระทำจริงและมีส่วนร่วมให้การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2549: 1-2) กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น ควรเป็นไปในรูปแบบที่ไม่ผูกติดกับตำราและโรงเรียน มีลักษณะให้เกิดการมีส่วนร่วมแก่คนจำนวนมากทั้งเด็กและชุมชน

ดังนั้นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรนั้นที่สำคัญคือ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ก้าวไปข้างหน้า เป็นบุคคลที่จะบ่งชี้ได้ว่า การนำเอาหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำทางวิชาการก็จะให้ร่วมมือและสนใจต่องานวิชาการอย่างจริงจัง และมักจะให้ความสนใจที่จะจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร จัดทรัพยากรต่างๆที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่ทราบถึงสาเหตุปัญหาและปัจจัยสำคัญๆในการศึกษา โดยเฉพาะปัญหาในด้านการบริหาร หลักสูตรและแนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆมาช่วยผลักดันให้มี

การนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างจริงจัง ผู้บริหารนอกจากจะมีความสามารถในการบริหารแล้ว ควรจะต้องมีความรู้ทางวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องหลักสูตรและเน้นความเป็นท้องถิ่นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้วย ซึ่งต้องตระหนักในความสำคัญและความชัดเจนในการกำหนดสัดส่วนความรู้ ระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับท้องถิ่นว่าควรจะมีจำนวนเท่าใด

ดังนั้นสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ศึกษาธิการ ศึกษานิเทศก์ ประชาชนชาวบ้าน ซึ่งต่างก็เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีบทบาทแตกต่างกันออกไป ควรมีส่วนร่วมในการผลักดันเรื่องนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่จะสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น และนโยบายของชาติเพื่อเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดต่อไป และในปี 2549 ซึ่งเป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้เป็นการปรับการเรียนของผู้เรียนและเปลี่ยนวิธีการสอนของครูให้ก้าวไปสู่การปฏิรูปและกระแสดำเนินการและการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาก็ต้องสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอีกด้วย อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 ได้บัญญัติแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวคิดหลักของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายในเรื่องของการนำเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเช่นกัน โดยมอบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ดำเนินการขยายผลและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเข้าไปด้วย

ในส่วนของจังหวัดนนทบุรี โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีทั้ง 2 เขต ได้นำแนวนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติขยายผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จะตั้งอยู่ในชุมชนเมืองและชุมชนกึ่งชนบท ซึ่งมีทั้งสถานศึกษาขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่พิเศษ เป็นสถานศึกษาที่นักเรียนมีความพร้อมและที่นักเรียนมีปัญหาทางด้านสภาพครอบครัว การเงินและสติปัญญา ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะบุคคลากรสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนนทบุรีตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร เพื่อที่จะได้ทราบว่าหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีนั้น มีการบริหารเป็นไปตามความมุ่งหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือไม่อย่างไรและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนนทบุรี ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและเจตนารมณ์ของการปฏิรูปสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

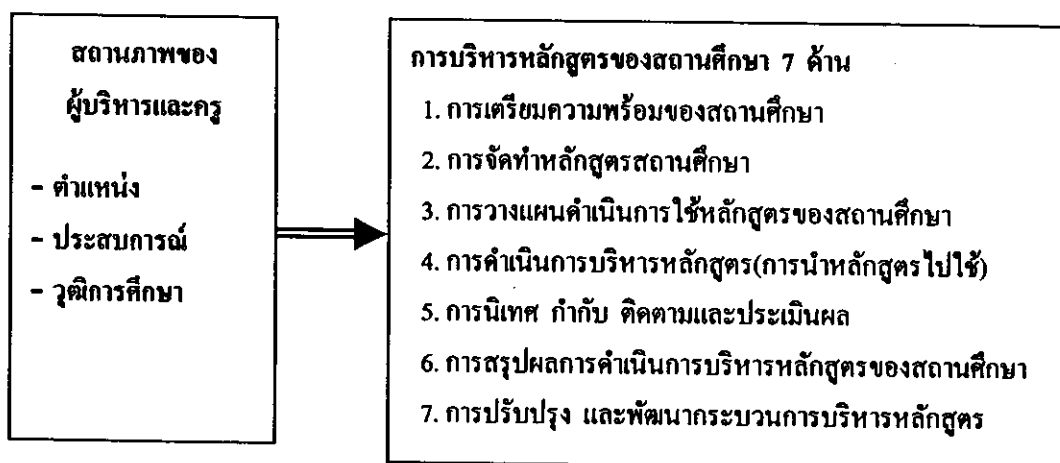
2.1 เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์และวุฒิการศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบริหารหลักสูตรประกอบด้วยภารกิจ 7 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา 4) การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้) 5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 7) การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ดังที่แสดงไว้ในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

4. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์และวุฒิ การศึกษา แตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้น ที่ 3-4 ที่ได้มาจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ตามแนวทางการบริหารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีขอบเขตดังนี้คือ

5.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ใน สถานศึกษาของรัฐช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี ในปีการศึกษา 2551 ซึ่งแบ่งเขตเป็น 2 เขตการศึกษา คือ เขตการศึกษาที่ 1 และเขตการศึกษาที่ 2 มีสถานศึกษารัฐบาลจำนวน 19 โรงเรียน ประกอบไปด้วยผู้บริหาร จำนวน 190 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,949 คน รวมทั้งหมด 2,139 คน

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

5.2.1 *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของ บุคลากรในสถานศึกษา โดย

ตำแหน่ง จำแนกเป็น ผู้บริหารและครู

วุฒិการศึกษา จำแนกเป็น ปริญญาตรีและต่ำกว่า และสูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น ต่ำกว่า 6 ปี 6-10 ปีและมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

5.2.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วง เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน ดังนี้คือ

1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

2) การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

- 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
- 4) การดำเนินการบริหารหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้)
- 5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล
- 6) การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา
- 7) การปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร

6. นิยามศัพท์

6.1 การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้านคือ ด้านการเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาและด้านการปรับปรุง พัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

6.2 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึงการเตรียมความพร้อมในด้านการสร้างความตระหนัก จัดประชุมชี้แจงและพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากทุกฝ่าย

6.3 การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวิเคราะห์หลักสูตรต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การจัดทำหลักสูตรสอดคล้องกับเป้าหมายความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม จักรงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา นำภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น สัดส่วนเวลาเรียน สารการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคได้อย่างเหมาะสม จัดหน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่คาดหวัง

6.4 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึงการเตรียมการวางแผน การจัดงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร การจัดหา เลือกใช้หรือทำสื่อ และพัฒนาสื่ออย่างพอเพียง การวางแผนการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัด

กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน วางแผนด้านการวิจัย วางแผนด้านการวัดผลและประเมินผล อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องมีการวางแผนด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

6.5 การดำเนินการบริหารหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้) หมายถึงการปฏิบัติงานตามแผนตามมาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนด การนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ถูกต้อง จัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร จัดครูเข้าสอนตรงกับความรู้ความสามารถและลักษณะงาน จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเหมาะกับการเรียนรู้ของนักเรียน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย จัดระบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง

6.6 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล หมายถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ จัดนิเทศภายในอย่าง กลยาคมิตรด้วยบรรยากาศของความร่วมมือแบบประชาธิปไตย ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนา

6.7 การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึงการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกและสรุปผล การจัดทำรายงาน การเผยแพร่ผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและจัดทำกรบันทึกการเผยแพร่ เพื่อรับฟังข้อมูลย้อนกลับ

6.8 การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร หมายถึงการที่สถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับและผลของการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวดเร็วและคุ้มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นบนฐานข้อมูลของระบบสารสนเทศ และมีการกระตุ้นให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6.9 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ที่รักษาราชการในตำแหน่งดังกล่าว รองผู้อำนวยการกลุ่มการบริหารวิชาการและ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มในสถานศึกษาของรัฐ ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

6.10 ครูผู้สอน หมายถึงครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาของรัฐ ช่วงชั้นที่ 3-4
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

6.11 สถานศึกษา หมายถึงโรงเรียนของรัฐ ช่วงชั้นที่ 3-4 ที่กระทรวงศึกษาธิการจัด
ให้ดำเนินการจัดการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

6.12 ประสิทธิภาพ หมายถึงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร โรงเรียน รอง
ผู้อำนวยการกลุ่มการบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนตั้งแต่บรรจุจนถึงปัจจุบัน

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้เกี่ยวข้องของ
โรงเรียนในจังหวัดนนทบุรี นำข้อมูลมาวางแผนปรับปรุง พัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรของ
สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.2 ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้เกี่ยวข้องของ
โรงเรียนในจังหวัดนนทบุรีในการพัฒนางานและจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้ทันสมัยและ
เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ผู้วิจัยจะนำเสนอเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาวิจัย ตามลำดับ ดังนี้ คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร
 - 2.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 2.2 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 2.4 ความหมายของการบริหารหลักสูตร
3. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.3 กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
4. การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี
 - 4.1 สภาพทั่วไป
 - 4.2 การดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา
 - 4.3 โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา
 - 4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารมีผู้ให้ความหมายดังนี้

วัชรีย์ นูรณสิงห์ (2542: 10) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมของบุคคล ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ร่วมมือกัน ทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรอย่างเหมาะสม

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544: 42) อธิบายว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยใช้กระบวนการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การอำนวยการ การประสานงาน การติดต่อ การประเมินผล การปฏิบัติงาน

ไซมอน (Simon 1976: 1) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ

เกรกก์ (Gregg 1957: 274) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารว่าประกอบด้วย

1. การตัดสินใจ (decision-making)
2. การวางแผน (planning)
3. การจัดองค์การ (organizing)
4. การสื่อสาร (communication)
5. การใช้อิทธิพล (influencing)
6. การประสานงาน (coordinating)
7. การประเมิน (evaluating)

รุจิรี ภู่อาระ (2545: 4-5) กล่าวว่า การบริหารนั้นมีลักษณะดังนี้

1. การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
2. การบริหารต้องอาศัยปัจจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารต้องมีลักษณะการดำเนินเป็นกระบวนการทางสังคม
5. การบริหารต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
6. การบริหารต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์
7. การบริหารเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล
8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
9. การบริหารไม่มีตัวตน แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ปัจจัยทางการบริหาร

สรุปว่า การบริหารหมายถึงกระบวนการทำงาน ที่ผู้บริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะในการดำเนินงาน กำกับ ดูแลและควบคุมการใช้ทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และเป็นไปตามเจตนารมณ์และจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

2.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ความเป็นไทย มีความรู้และทักษะในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ อีกทั้งสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาจึงต้องสร้างและพัฒนาหลักสูตรตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

“หลักสูตร” ปัจจุบันนักการศึกษาแต่ละท่านได้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนะและประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ ดังเช่น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538: 46) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึงวิชาที่สอนและมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2540: 5) อธิบายว่า หลักสูตร หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนหรือเด็ก เกิดการเรียนรู้ (Learning) จัดให้มีประสบการณ์ (Experience) และจัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับประสบการณ์และการเรียนรู้ของเด็ก หลักสูตรเป็นกระบวนการและแผนงานที่เป็นการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนทุกคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ทำให้เป็นพลเมืองดีตามที่สังคมปรารถนา

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540: 20-21) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า เป็นเอกสาร ที่บรรจุแผนงานหรือโครงการและเนื้อหากิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมต่างๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้นๆ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โครงการนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544: 25) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มีมุ่งหมายไว้

2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอน และผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น

3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

สาลี รักสุทธี (2544: 10) กล่าวว่า หลักสูตรคือมวลประสพการณ์หรือกิจกรรมที่ จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด เจตคติและการปฏิบัติในทิศทางที่พึงประสงค์

ธำรง บัวศรี (2545: 7) หลักสูตรหมายถึงแผนซึ่งได้ออกแบบทำขึ้นเพื่อแสดง จุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมและมวลประสพการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านต่างๆ ตามที่จัดมุ่งหมายกำหนดไว้

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 6,9 – 12) กล่าวว่า หลักสูตร (Curriculum) มากจากภาษา ลาตินว่า “Currere” หมายถึง “Running Course” แปลว่า เส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง ต่อมาได้นำศัพท์นี้มาใช้ มนทางการศึกษาว่า “Running Sequence of Course or Learning Experience” เป็นการเปรียบเทียบ หลักสูตรกับสนามหรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง การที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาในระดับใดจะต้องฟันฝ่า ความยากของวิชาหรือประสพการณ์การเรียนรู้ตามลำดับขั้นที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรเช่นเดียวกับ นักวิ่งที่จะต้องวิ่งแข่งขันและฟันฝ่าอุปสรรคไปสู่ชัยชนะและความสำเร็จให้ได้ และได้สรุปแนวคิด เกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรในฐานะที่เป็นวิชาและเนื้อหาสาระที่จัดให้แก่ผู้เรียน หมายถึง เนื้อหา สาระหรือวิชาที่กำหนดให้ผู้เรียนแต่ละชั้นและระดับต่างๆหรือกลุ่มวิชาที่จัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. หลักสูตรในฐานะที่เป็นมวลประสพการณ์ หมายถึง ประสพการณ์รวมทั้ง เนื้อหาวิชาทุกอย่างที่อยู่ในความรับผิดชอบของ โรงเรียน หรือตามที่จัดให้แก่ผู้เรียน

3. หลักสูตรในฐานะที่เป็นเอกสารหลักสูตร หมายถึงสิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งจัดเอกสาร ให้คนอีกกลุ่มหนึ่ง ประกอบด้วย หลักการ โครงสร้างเนื้อหาสาระ ระยะเวลาเรียน กิจกรรม ประสพการณ์ และการประเมินผลการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ

4. หลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่างๆ หมายถึง กิจกรรมที่ครูและนักเรียนจัด ขึ้นหรือกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆที่จัดเตรียมไว้ให้แก่ผู้เรียนมีความรู้ มีประสพการณ์ และมีลักษณะอันพึงประสงค์ตามกำหนด

5. หลักสูตรในฐานะที่เป็นแผนสำหรับจัด โอกาสการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน หมายถึง แผนในการจัดการศึกษาที่เป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมตามที่กำหนด

6. หลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทาง หมายถึง สิ่งที่สังคมมุ่งหวังหรือคาดหวังให้เด็กได้รับ กล่าวคือ ผู้ที่ศึกษาจนจบหลักสูตรไปแล้วจะมีคุณลักษณะหรือจะเกิดผลอย่างไรบ้าง

7. หลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบและกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง เป็นแผนการเตรียมโอกาสของการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่จัดขึ้นโดยโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้า โดยรวมเอาแผนย่อยๆที่เป็น โอกาสของการเรียนรู้ที่คาดหวังเข้าไว้ด้วย

ทาบ (Taba 1962: 12) อธิบายว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่โรงเรียนและครูผู้สอนจัดขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงตามลักษณะที่เป็นจุดมุ่งหมาย

กู๊ด (Good 1973: 157) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ความหมายคือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้จบชั้นหรือรับประกาศนียบัตร

2. หลักสูตร คือ เค้าโครงทั่วไปของเนื้อหา หรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียน จัดให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้จนจบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อทางอาชีพต่อไป

3. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและประสบการณ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา

โบแชมป์ (Beauchamp 1981: 61-62) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรดังนี้ คือ

1. หลักสูตรในฐานะของศาสตร์แขนงหนึ่งในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
2. หลักสูตรในฐานะของข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ
3. หลักสูตรในฐานะของระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

จากความหมายของหลักสูตรดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึงมวลความรู้ ประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ที่จัดขึ้นทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ ทศนคติที่ดี เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่วางไว้

2.2 ความสำคัญของหลักสูตร

จันเนียร์ ศิลปวานิช (2538: 25) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครู
 2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน
 3. หลักสูตรเป็นเอกสารทางราชการ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม
 4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ
 5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษา ที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุมดูแลติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย
 6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของงาน และการพัฒนาการของเด็กตามจุดหมายของการศึกษา
 7. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม
 8. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปในรูปใด
 9. หลักสูตรจะเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน
- อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540: 20 - 21) สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า
1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลไว้เป็นแนวทาง
 2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนร่วมของประเทศเพื่อนำไปสู่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องปฏิบัติตาม
 3. หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการเป็นบัญญัติของรัฐบาล เพื่อให้บุคคลที่ทำการเกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องปฏิบัติตาม
 4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถานศึกษาอีกด้วย
 5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษา ที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุมดูแล ติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายการศึกษาของรัฐบาลด้วย
 6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางการส่งเสริมความเจริญของงานและพัฒนาการของเด็ก ตามความมุ่งหมายของการศึกษา

7. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคต ไว้ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด

8. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลัง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้ผล

9. หลักสูตรจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาคน ประเทศใดจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพสูง

สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญมาก เป็นเสมือนหัวใจที่สำคัญของการศึกษา เป็นเกณฑ์มาตรฐานของการศึกษา ใช้ในการกำหนดแนวทางและความควบคุมการเรียนการสอน ในสถาบันการศึกษา และเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศชาติ

2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรแตกต่างกันออกไป หลายรูปแบบดังนี้ คือ

চার্জ বাক্স (2545: 8-9) ให้แนวคิดว่าองค์ประกอบของหลักสูตรว่าประกอบมีดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องทำตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aim) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Type and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่ได้แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objective) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้ได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ แผ่นซีดีรอม ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาต่างๆ เพื่อช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน

สูนีย์ ภูพันธ์ (2546: 13 - 14) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรคือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aim) หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร

2. เนื้อหา (Content) หมายถึง การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการตั้งแต่ การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม

3. การนำหลักสูตร ไปใช้ (Curriculum Implementation) ได้แก่ การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เช่น คู่มือครู เอกสารหลักสูตร และแผนจัดการเรียนรู้ รวมถึงการจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม เช่น ห้องเรียน และวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และที่สำคัญที่สุดคือ การดำเนินการสอน ซึ่งจะให้ได้ผลหรือไม่ขึ้นกับพฤติกรรมการสอนของครู เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander. 1974 :17 อ้างถึงใน ชาญยุทธ์ นุชนงค์, 2546: 9) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่าประกอบด้วย แผน เนื้อหาวิชา รูปแบบของการเรียนการสอนและวิธีการประเมินผล

ทาบา (Taba 1962: 422 – 423 อ้างถึงใน รุจิรี ภูสาระ, 2545: 8) กล่าวว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 อย่าง ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะรายวิชา, (2) เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสำหรับสอนแต่ละวิชา, (3) กระบวนการเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตร ไปใช้และ (4) โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

ไทเลอร์ (Tyler, 1968: 1 อ้างถึงใน รุจิรี ภูสาระ, 2545: 8) กล่าวว่าโครงสร้างของหลักสูตรมี 4 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล, (2) ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล, (3) วิธีจัดประสบการณ์ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และ (4) วิธีการประเมินเพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

สรุป องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรก็คือ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรของหลักสูตร ขอบเขตเนื้อหาสาระของหลักสูตร อัตราส่วนเวลาเรียน การจัดทำวัสดุหลักสูตร ความพร้อมของบุคลากร กระบวนการเรียนการสอน การนำหลักสูตร ไปใช้ และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

2.4 ความหมายของการบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตรมีลักษณะงานคล้ายกับการบริหารงานอื่น ๆ แต่อาจจะแตกต่างกันในด้านวัตถุประสงค์ วิธีการและการประเมินผล ได้มีผู้ให้ความหมายของการบริหารหลักสูตรดังนี้ คือ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538: 174) กล่าวถึง การบริหารหลักสูตร หมายถึง การวางแผน การควบคุม กำกับดูแล การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน โครงการวิชาการที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการสอน โดยสอดคล้องกับการพัฒนา ผู้เรียนตามลักษณะธรรมชาติ การเรียนรู้และตอบสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545: 60) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร

สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการบริหารจัดการ หลักสูตรในด้านการเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา การวางแผนในการ ดำเนินการใช้หลักสูตร การใช้หลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล รวมทั้งสรุปผล การดำเนินงานและปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

3. การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

3.1 ความหมายและความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ การพัฒนาบุคคลให้มีศักยภาพ สูงสุด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระหลักสูตรและ บริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษาด้วยตนเอง คือหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมภาระการ จัดการศึกษาทุกด้าน

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545: 234) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผนการหรือ แนวทางจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีข้อกำหนดให้ผู้เรียนมีคุณภาพในทุกๆด้านไว้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐาน ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพในสถานศึกษาตาม มาตรา 47 และ 48 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทั้งนี้เพื่อรองรับการประเมินภายนอกไว้เบ็ดเสร็จ

ถวัลย์ มาศจรัส (2545: 52) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึงมวลด ประสพการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น

พัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545: 3) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน หลักสูตรจะช่วยชี้แนะให้ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจัดมวลประสพการณ์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

สุชาดา วัชวุฒิ (2546: 25) ได้ให้ความหมายหลักสูตรสถานศึกษายังหมายถึง ผลงานที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะบุคคลใน สังคมและชุมชน หลักสูตรสถานศึกษา มุ่งที่การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดและพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ ตอบสนองความต้องการ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนจัดให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล คุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ

สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผน แนวทาง หรือ ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาหรือมวลประสพการณ์ต่างๆที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นหรือพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยมุ่งส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสพการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม และมีสาระสำคัญสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง

3.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในปีการศึกษา 2546 พร้อมกันทั่วประเทศ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญหลายประการดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญๆ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร หลักสูตรสถานศึกษาควรเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจในการเรียนรู้และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา
2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม สถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน มีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระ เข้าใจในความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มีความเสมอภาพ มีความตระหนัก เข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก

หลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติมากำหนดเป็นสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ หรือรายวิชาได้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน โดยความร่วมมือของทุกคนในโรงเรียนและชุมชน มีการกำหนดวิสัยทัศน์และแผนพัฒนาคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

จิราบุทท แพงพุทท (2550: 22) ได้อธิบายถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนรู้ สร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าให้ได้มากที่สุด และมีความรู้สูงสุดแก่ผู้เรียน
2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม พัฒนาคุณธรรมและความเป็นอิสระของผู้เรียน และช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและสามารถช่วยพัฒนาสังคมได้

สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้น ต้องเน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด และต้องนำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาของชุมชนมาจัดทำให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง โดยการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่าเต็มศักยภาพให้มากที่สุด

3.3 กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรกำหนดให้สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึง การสร้างการใช้และปรับปรุงหลักสูตร นอกเหนือจากหน้าที่ในการสอน เมื่อสถานศึกษาสร้างหลักสูตรแล้วในขั้นต่อไป เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งต้องมีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรสถานศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตร ผลผลิตจากการบริหารจัดการหลักสูตร จะนำมาเสนอในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาทราบว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างไร ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ การประสานงานและการทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทาบ (Taba 1962: 12 อ้างถึงใน สมศรี ญาณารณพ 2538: 12) กล่าวว่า ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรควรมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการ

2. การกำหนดวัตถุประสงค์
3. การเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม
4. การจัดลำดับเนื้อหา
5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้
7. การตัดสินใจว่าจะประเมินอะไร และมีวิธีการประเมินอย่างไร

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 35) กล่าวว่า ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีภารกิจสำคัญดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร
3. เพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา
4. ประเมินการใช้หลักสูตร
5. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้น ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม แต่อย่างไรก็ตามสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียนตามบริบทของสถานศึกษาได้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษานั้นประกอบด้วยภารกิจ 7 ด้าน ที่สำคัญดังนี้คือ

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
4. การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล
6. การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
7. การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544: 44 – 45) อธิบายว่า ขั้นตอนในการเตรียมการ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยการตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์หลักสูตร ควรเลือกใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณที่มีอยู่ ตลอดจนเวลาและโอกาสอีกด้วย

ธำรง บัวศรี (2545: 305) ที่ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ในการวางแผนนำเอาหลักสูตรใหม่มาใช้แทนหลักสูตรเดิมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็ต่อเมื่อมีการเตรียมการที่จำเป็นอย่างอื่นควบคู่กันไปด้วย สิ่งที่เป็นต้องเตรียม ได้แก่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเตรียมอาคารสถานที่ การเตรียมระบบบริหารของสถานศึกษา การเตรียมการงบประมาณค่าใช้จ่าย การเตรียมปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูและการเตรียมสังคมและชุมชน

นอกจากนี้บุคคลสำคัญ ได้แก่ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ นักแนะแนวและผู้บริหารการศึกษา ควรได้รับการอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเฉพาะเรื่อง เพื่อฝึกทักษะที่จำเป็น เช่น การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การสอน วิธีสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล เป็นต้น

เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร (2545: 5-6) ได้ให้ความหมายของการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึง การเตรียมสถานศึกษาในด้านบุคลากร ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านการสนับสนุนการส่งเสริมเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. การเตรียมด้านบุคลากร ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การเตรียมผลิตสื่อเทคโนโลยีและสื่อการสอน การเตรียมความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน การเตรียมการนิเทศการสอน อบรมเกี่ยวกับการจัดกระบวนการการเรียนรู้

2. การเตรียมด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นการจัดเตรียมสื่อวัฒนธรรมและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดหาสื่อวัฒนธรรมในห้องเรียน การจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการศึกษา การจัดทำวารสารและคู่มือสำหรับครู การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตร จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และจัดบริการแนะแนวให้สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา

3. การเตรียมด้านการสนับสนุนการส่งเสริม เป็นการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา สนับสนุน

ด้านงบประมาณ สนับสนุนการจัดทำสื่อการสอน โดยใช้วัสดุท้องถิ่น สนับสนุนการใช้ทรัพยากรในชุมชนและวิทยากรท้องถิ่น

สรุปได้ว่า ในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึงการเตรียมความพร้อมในด้านการสร้างความตระหนัก จัดประชุมชี้แจงและพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากทุกฝ่าย

2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดทำโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการวิเคราะห์หลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และสัดส่วนเวลาเรียน ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการบูรณาการและกำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรม การอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน จัดรายวิชาสาระเพิ่มเติม กำหนดการวัดผลและประเมินผล มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สุภรณ์ สภาหงส์ และ ชาตรี มณีโกศล (2545: 52) ได้ให้ความหมายของการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาว่าหมายถึง ความรู้หลักๆของระเบียบวิธี ขอบข่ายของสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ โดยกำหนดให้เป็นกรอบ สำหรับผู้สอน ผู้เรียน หรือสถานศึกษา สามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นรายละเอียดซึ่งสัมพันธ์สอดคล้องกับความต้องการ

เสาวภาคย์ แผลมเพชร (2545: 5-6) ได้ให้ความหมายของการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาว่า หมายถึง การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความรู้และความสามารถของผู้เรียน จัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาจัดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยเรียงลำดับจากง่ายไปยาก กำหนดสาระการเรียนรู้โดยจัดให้สัมพันธ์กันเพื่อใช้ในการเทียบโอนการเรียนรู้ กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสมและกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้สอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

อรุณี เทพวรรณ และคณะ (2545: 23-25) ได้เสนอกระบวนการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้แกนร่วม แกนเลือก และเลือกเสรี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์มาตรฐานกลุ่มวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาจัดทำเป็นมาตรฐานการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
2. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น มาจัดเป็นสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค

3. นำเอามาตรฐานการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค และสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค(ตามข้อ 1 และ 2) มาจัดทำเป็นรายวิชา โดยในแต่ละรายวิชาจะต้องประกอบด้วย

- (1) มาตรฐานการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
- (2) สาระการเรียนรู้หลักของกลุ่มวิชา หรือบูรณาการสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาอื่นๆ

4. ครูผู้สอนนำเอารายวิชามาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้เป็นการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปจัดทำหน่วยย่อย เรียกว่า “หน่วยการเรียนรู้” เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยต้องประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้และจำนวนเวลาสำหรับจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ย่อยแล้ว ต้องบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคนี้

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545: 242-257) ได้กล่าวถึงการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาว่าจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย/จุดหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การผลิต การเลือก การใช้สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปได้ว่า การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวิเคราะห์หลักสูตรต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 การจัดทำหลักสูตรสอดคล้องกับเป้าหมายความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคมเน้นผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ จัดงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา นำภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น สักส่วนเวลา

เรียน สารการเรียนรู้อย่างเหมาะสม จัดหน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

ในการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึงการวางแผนดำเนินการในเรื่องของการวางแผนด้านการจัดหา การเลือก การใช้ การทำและการพัฒนาสื่อ การวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ อีกทั้งวางแผนด้านการวัดผลประเมินผล เน้นแนว วิจัยเพื่อพัฒนา นิเทศ กำกับและติดตาม ดังมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

วินิจฉัย เกตุขำ (2544: 82) กล่าวถึง ความสำคัญของการวัดผลประเมินผลไว้ว่าเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูและนักการศึกษา เพื่อใช้ในการปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน การใช้ อุปกรณ์ ตลอดจนการจัดระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียน และช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน และแสดงถึงผลการสอนของครูด้วย ครูผู้สอนจะต้องนำผลการเรียนที่ไม่ดีของผู้เรียนนั้นกลับมาช่วยปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสม

สุชาดา วัชวุฒิ (2546: 34-35) กล่าวถึง การส่งเสริมการเรียนรู้สถานศึกษาคควรเสนอหลักการและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จริงจัง เช่น การจัดโครงการ กำหนดวิธีจัด จัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัด โครงการงานแบบบูรณาการ ความรู้ทุกกลุ่มสาระ รวมทั้งกำหนดเวลาที่ชัดเจน การศึกษานอกสถานที่ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ต่าง ๆ กำหนดการจัดการ การผลิตและการใช้สื่อ กำหนดแหล่งการเรียนรู้โดยระบุแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องเตรียมวิธีการจัดการเรียนรู้และสิ่งเสริม การเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดให้การวิจัยเป็นกระบวนการที่ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24(5) ระบุว่า

การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำการวิจัยมาใช้เป็นกระบวนการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ได้แก่

1. การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้สอนทำวิจัย เพื่อใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถวิจัยในเรื่องที่สนใจหรือต้องการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ได้ การวิจัยจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

2. การวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ มุ่งให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วย การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ วางแผนแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต้องเป็นระบบ ให้ครูสามารถนำวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาที่นำไปปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และนำกระบวนการวิจัยมาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มุ่งให้ผู้บริหารนำวิจัยและนำผลการวิจัยมาประกอบการตัดสินใจ รวมถึงการจัดทำนโยบายและวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากค้นหาความรู้ใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ แล้ว ยังหมายความรวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เช่น สื่อการเรียนการสอน หรืออุปกรณ์การสอน หรืออาจดัดแปลงอุปกรณ์ประเภทอื่น ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้ดำเนินการโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (action research) เป็นกระบวนการที่ผู้สอนนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (บัญชา, 2546: 48 – 56)

สรุปได้ว่า ในการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การเตรียมการวางแผนในเรื่องของจัดเตรียมการประชุม ซึ่งงานบทบาทการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจรายละเอียดของหลักสูตร การจัดงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร การจัดหา เลือกใช้หรือทำสื่อและพัฒนาสื่ออย่างพอเพียง การวางแผนการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบครบวงจร สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน วางแผนวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตร วางแผนด้านการวัดผล ประเมินผลและแนะแนวเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องวางแผนด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

4. การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)

เป็นการดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามภารกิจที่ 2 เรื่องของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และเป็นไปตามภารกิจที่ 3 เรื่องของการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2540: 79) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ คือ การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้การเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยการจัดให้มีการประชุมทางวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสนใจและเห็นความสำคัญทางด้านวิชาการ นอกจากนี้ควรจัดให้มีห้องสมุดที่รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ให้ครูได้ค้นคว้า เพราะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรแต่ละครั้งย่อมทำให้ครูต้องศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำรา วารสารต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรม ดูงานหรือศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ของครู

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544: 48) อธิบายว่าขั้นตอนที่ 2 ของกระบวนการบริหารหลักสูตร คือการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรหรือการนำหลักสูตรไปใช้มีดังนี้ คือ

1. มีการประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจหลักสูตร
2. การปฐมนิเทศนักเรียน เป็นการชี้แจงเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถปรับตัวเกี่ยวกับการศึกษา
3. การจัดทำคู่มือครู ในการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
4. การจัดการการสอน
5. การจัดครูเข้าสอนตามความรู้และลักษณะงาน โดยคำนึงถึงการแบ่งชั่วโมงที่เหมาะสมตลอดจนภาระหน้าที่อื่นของครู
6. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์การสอน สื่อการสอน วัสดุฝึกอาคารสถานที่ รวมถึงการอำนวยความสะดวกทางกายภาพด้านต่างๆ
7. การฝึกงานภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในวิชาชีพ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 224-225) ได้สรุปหลักการสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ว่า

1. จะต้องมีการวางแผนและเตรียมการ
2. จะต้องมองคักณะบุคคลทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องทำหน้าที่ประสานงานกันเป็นอย่างดีในแต่ละขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้

3. การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมการไว้

4. ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ คือ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ตลอดจนอาคารสถานที่

5. ครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง เริ่มตั้งแต่การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างเข้มข้นให้การสนับสนุนด้านปัจจัยต่าง ๆ

6. ควรจัดตั้งให้มีหน่วยงานที่มีผู้อำนวยการพิเศษ เพื่อสนับสนุนและพัฒนาครู ทำหน้าที่นิเทศ ติดตามผลและควรปฏิบัติงานร่วมกับครูอย่างใกล้ชิด

7. หน่วยงานและบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และต้องได้รับการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ ซึ่งต้องกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

สรุปได้ว่า ในการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้) หมายถึงการจัดให้มีโครงการนิเทศการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน มีการปฏิบัติงานตามแผนตามมาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนด การนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ถูกต้อง จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตสื่อพัฒนาสื่อ ใช้สื่อได้อย่างหลากหลาย โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับนักเรียนและมีเพียงพอ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนได้ จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย จัดระบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง

5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

การดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลของการดำเนินงาน ตามขอบข่ายการนิเทศ ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2544: 37) ได้ให้ข้อเสนอแนะ การตรวจสอบประเมินผลว่าการประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใดและต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ในการจัดทำหลักสูตรศึกษาก็เช่นกัน ผู้บริหารและครูที่เข้าใจถึงผลของการประเมิน จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544: 49) ได้กล่าวถึงการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตรว่า เมื่อมีการนำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการประเมินหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการประเมินผล เพื่อจะพิจารณาว่า ตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ หรือเพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

กมล ภู่งประเสริฐ (2545: 59 - 60) ได้เสนอหลักการสำคัญที่ใช้การนิเทศ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยอาศัยความร่วมมือภายในสถานศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลายกระทำอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และใช้กระบวนการที่เป็นระบบ

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 252) ได้กล่าวถึงหลักการประเมินหลักสูตรที่ดี ต้องมีการตรวจสอบเป็นระยะ เพื่อลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ (Project Analysis) ซึ่งสามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ ควรมีการประเมินตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่าง และองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร โดยต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาหลักสูตรทางด้านเนื้อหาวิชาชีพครู ทางด้านการวัดผล หรือจะให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หรือพิจารณาก็ได้ และประเมินหลักสูตรในขั้นการทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงส่วนที่ขาดตกบกพร่องและเป็นปัญหา ให้มีความสมบูรณ์เพื่อประสิทธิภาพในการนำไปใช้ต่อไป

ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร (Formative Evaluation) เพื่อตรวจสอบประเมินว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใดหรือบกพร่องใน จุดไหน เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

ระยะที่ 3 การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร (Summative Evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ เพื่อสรุปผลตัดสินว่า หลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรดำเนินการใช้ต่อไป หรือควรปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือควรระงับยกเลิก ซึ่งการประเมินลักษณะนี้ต้องมีช่วงระยะเวลาการใช้ คือ ตามกำหนดการจบหลักสูตร จึงจะสามารถประเมินสรุปทั้งหมดได้

กล่าวโดยสรุป การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล หมายถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายต่อเนื่อง จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ แ่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในเพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม จัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตรด้วยบรรยากาศของความร่วมมือแบบประชาธิปไตย จัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลและเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนา

6. การสรุปผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การสรุปผลการดำเนินงานการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
นักวิชาการ ได้ให้แนวคิดดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538: 191) ได้ให้แนวคิดในการสรุปผลการบริหารจัดการ
หลักสูตรสถานศึกษาว่าควรมีการจัดระบบและควบคุมข้อมูลการใช้หลักสูตรจะช่วยให้การบริหาร
จัดการหลักสูตรสามารถติดตามกระบวนการ และสภาพการใช้หลักสูตรได้ตรงจุดและทันเวลา
ต่อจากนั้นจึงสรุปและรายงานผลเพื่อชี้ให้เห็นว่ากระบวนการใช้หลักสูตรนั้นเป็นไปตามแผน
นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารหลักสูตรทั้งยังใช้วัดผลงานที่ทำได้จริง เปรียบเทียบ
ผลงานที่ทำได้กับมาตรฐานที่กำหนดไว้ และดำเนินการแก้ไขข้อมูลจะช่วยให้คณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพปรับตัวให้มีความสอดคล้องกับสถานะต่างๆ ได้

รุจิร ภู่อาระ (2545: 158) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเขียนรายงานและการ
ประเมินผลหลักสูตร มีดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประเมิน
2. บุคคลากรหรือกลุ่มบุคคลที่ส่งเสริมให้มีการประเมิน
3. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผลการประเมิน
4. ปรัชญาหลักหรือการนำเสนอหลักสูตรที่จะประเมิน
5. หลักการ เหตุผล และจุดประสงค์ในการประเมิน
6. เนื้อหา วิธีการ และวิธีการวัดผลที่ได้จากการใช้หลักสูตร
7. วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้ในการสอนตามหลักสูตร
8. แผนการดำเนินการประเมิน (รูปแบบการประเมิน)
9. ข้อจำกัดที่เกี่ยวกับผู้ประเมิน และข้อมูลอื่นๆ ที่จะให้ตอบคำถาม
10. คำถามพื้นฐานที่ใช้ในการประเมิน และข้อมูลอื่นๆ ที่จะให้ตอบคำถาม
11. แหล่งค้นคว้าและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
12. เครื่องมือที่ใช้ที่มีอยู่หรือสร้างขึ้นใหม่
13. เทคนิควิธีวิเคราะห์ข้อมูล
14. ผลที่ได้ ผลลัพธ์
15. สรุปผล ข้อเสนอแนะ
16. ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการประเมิน

บราดี (Brady อ้างถึงใน รุจิร ภู่อาระ และ จันทราณี สงวนนาม 2545: 122-124)
ได้เสนอแนะการประเมินไว้ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย โดยการกำหนดสิ่งที่จะประเมิน ทำความเข้าใจกับ จุดมุ่งหมายในการประเมิน อธิบายข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ กำหนดข้อมูลที่สามารหหาได้ ให้คำ นิยามหลักการ ซึ่งผู้ประเมินจะต้องดำเนินการ

2. การเตรียมการ โดยพิจารณาว่าจะได้ข้อมูลจากใคร และเมื่อไร เทคนิค และเครื่องมือที่จะต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน เลือกเครื่องมือ ที่จำเป็นต้องใช้

3. การดำเนินการ โดยการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดให้ตรงตามที่ต้องการประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณามาตรฐานหรือเกณฑ์ที่เหมาะสมกับ หลักสูตร ศักยภาพที่เกิดจากหลักสูตร ผลที่มาจากการปฏิบัติการของหลักสูตร เหตุและผลที่ เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

5. การรายงานผล โดยการตีความหมายข้อมูลที่วิเคราะห์ สรุปผล หรือ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพและความตรงของหลักสูตรตามเป้าหมาย บันทึกคณะบุคคล และ แหล่งข้อมูลที่โครงการจะทำให้ข้อเสนอแนะบังเกิดผลดี และนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณชน

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 250-251) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินผล หลักสูตรไว้ดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้นโดยดูว่า หลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้น สามารถ สนองวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรต้องการหรือไม่ สนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมอย่างไร

2. เพื่ออธิบายและพิจารณาว่า ลักษณะส่วนประกอบต่างๆของหลักสูตรในแง่ ต่างๆ เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผล สอดคล้องต้องกันหรือไม่ หรือสนองความต้องการหรือไม่

3. เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับ การนำไปใช้ มีข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง

4. เพื่อตัดสินว่าการบริหารงานด้านวิชาการ และการบริหารงานด้านหลักสูตร เป็นไปตามที่ถูกต้องหรือไม่ เพื่อหาแนวทางแก้ไขระบบบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ให้มี ประสิทธิภาพ

5. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หลังจากการผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วตามหลักสูตรว่าเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่

6. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตร

7. เพื่อช่วยในการตัดสินว่าควรใช้หลักสูตรต่อไป หรือควรปรับปรุงพัฒนา ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อยกเลิกการใช้หลักสูตร

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการประเมิน
 2. กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการที่ใช้ในการประเมินผล
 3. การสร้างเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 5. การวิเคราะห์ข้อมูล
 6. การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานประเมินผล
 7. การนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้พัฒนาหลักสูตรในอนาคตต่อไป
- สูนีย์ ภูพันธ์ (2546: 258-259) ได้กล่าวถึงปัญหาการประเมินหลักสูตรที่มัก

พบโดยทั่วไปมีดังนี้

1. ปัญหาด้านการวางแผนการประเมินหลักสูตร การประเมินหลักสูตรมักไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ทำให้ขาดความละเอียดรอบคอบในการประเมินผลและไม่ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมิน
2. ปัญหาด้านเวลา การกำหนดเวลาไม่เหมาะสม การประเมินหลักสูตรไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด ทำให้ได้ข้อมูลล่าช้าไม่ทันต่อการนำมาปรับปรุงหลักสูตร
3. ปัญหาด้านความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการประเมินหลักสูตร คณะกรรมการประเมินหลักสูตรไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรที่จะประเมิน ทำให้ผลการประเมินที่ได้ไม่น่าเชื่อถือ ขาดความละเอียดรอบคอบ ซึ่งมีผลทำให้การแก้ไขปรับปรุงปัญหาของหลักสูตรไม่ตรงประเด็น
4. ปัญหาด้านความเที่ยงตรงของข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ไม่เที่ยงตรง เนื่องจากผู้ประเมินมีความกลัวเกี่ยวกับการประเมิน จึงทำให้ไม่ได้เสนอข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง หรือผู้ถูกประเมินกลัวว่าผลการประเมินออกมาไม่ดีจึงให้ข้อมูลไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
5. ปัญหาด้านวิธีการประเมิน การประเมินหลักสูตรส่วนมากมาจากการประเมินในเชิงปริมาณทำให้ได้ข้อค้นพบที่ผิวเผินไม่ลึกซึ้ง จึงควรมีการประเมินผลที่ใช้วิธีการประเมินเชิงปริมาณควบคู่กันเพื่อให้ได้ผลสมบูรณ์และมองเห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
6. ปัญหาด้านการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ การประเมินหลักสูตรทั้งระบบมีการดำเนินงานน้อยมาก ส่วนมากจะประเมินเฉพาะด้าน เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านวิชาการ(Academic Achievement) เป็นหลักทำให้ไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด
7. ปัญหาด้านการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการประเมินหลักสูตรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

8. ปัญหาด้านเกณฑ์การประเมิน เกณฑ์การประเมินหลักสูตรไม่ชัดเจน ทำให้ผลการประเมินไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ได้นำผลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างจริงจัง

สรุปได้ว่า การสรุปผลการดำเนินงานการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษานั้น หมายถึงการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกและสรุปผลการจัดทำรายงาน การเผยแพร่ผลการดำเนินงานการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและจัดทำการบันทึกการเผยแพร่ เพื่อรับฟังข้อมูลย้อนกลับ

7. การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ทาบ (Taba 1962: 12 อ้างถึงใน สมศรี ญาณารณพ 2538: 12) กล่าวว่า ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรควรมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.วิเคราะห์ความต้องการ
- 2.การกำหนดวัตถุประสงค์
- 3.การเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม
- 4.การจัดลำดับเนื้อหา
- 5.การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
- 6.การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้
- 7.การตัดสินใจว่าจะประเมินอะไร และมีวิธีการประเมินอย่างไร

รุ่ง แก้วแดง (2544,53) กล่าวว่าเมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินตามแผนที่กำหนดแล้ว ต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่า มีความเหมาะสมและถูกต้อง เชื่อถือเพียงใด ผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันระยะๆ ผู้บริหารมีการติดตามตรวจสอบประชุมร่วมกันเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ และปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อบุคลากรแต่ละฝ่ายประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำผลมาประเมินผลภาพรวมทั้งหมด เสนอต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้ากลุ่มสาระ เพื่อนำไปใช้พัฒนาต่อไป

กู๊ด (Good,1973: 59) กล่าวว่า การปรับปรุงหลักสูตรหมายถึง ระบบการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียน หรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอนวัสดุหลักสูตรวิธีสอนรวมทั้งการประเมินผลโดยจัดให้มีการปรับหลักสูตรทั้งระบบติดต่อกันไป

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 257-258) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร มีดังนี้

1. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้น มีจุดดีหรือจุดเสียตรงไหน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผน ปรับปรุงได้ถูกจุดส่งผลให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2. สร้างความน่าเชื่อถือ และความมั่นใจและค่านิยมที่มีต่อโรงเรียนที่เกิดในหมู่ประชาชน
3. ช่วยในการบริหารทางด้านวิชาการ ผู้บริหารจะรู้ว่าควรตัดสินใจและสนับสนุนช่วยเหลือหรือบริการทางใดบ้าง
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา
5. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโรงเรียนมากขึ้น
6. ให้ผู้ปกครองทราบความเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาทางส่งเสริมและปรับปรุงแก้ไข ร่วมกัน
7. ช่วยให้การประเมินผลเป็นระบบ ระเบียบ
8. ช่วยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของหลักสูตร
9. ช่วยให้สามารถวางแผนการเรียนในอนาคตได้

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1974: 27) ได้ลำดับขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากภายนอก
2. กำหนดวัตถุประสงค์
3. กำหนดแบบของหลักสูตร
4. การนำหลักสูตรไปใช้ในการสอน
5. การประเมินผลหลักสูตร

ไทเลอร์ (Taylor 1975: 29) ได้เสนอลำดับขั้นการพัฒนาหลักสูตรไว้ 4 ขั้นตอนคือ

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. กำหนดและคัดเลือกวิธีทาง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
3. การจัดการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
4. การประเมินผลผลิต

สรุปได้ว่า การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึงการที่สถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับและผลของการประเมิน มาใช้ในการตัดสินใจ มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวดเร็วและคุ้มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นบน

ฐานข้อมูลของระบบสารสนเทศ และมีการกระตุ้นให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี แบ่งออกเป็น 2 เขต พื้นที่ (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และ 2, 2551) ดังนี้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และ 2

4.1 สภาพทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรีและ อำเภอบางกรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ได้แก่ อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอไทรน้อยและอำเภopakเกร็ด

ปัจจุบันมีจำนวนหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นใหม่อย่างรวดเร็วส่งผลถึงประชากรเติบโตมากขึ้นตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาอิสลาม จากการที่ ประชากรเพิ่มขึ้นรวดเร็ว ส่งผลถึงการคมนาคมหนาแน่นประกอบกับหมู่บ้านจัดสรรเพิ่มขึ้นแต่ ถนนยังไม่ขยายเพียงพอ ประชาชนเดินทางได้ทั้งทางบกและทางน้ำ

วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และ 2 ได้วางแผนการบริหารจัดการ การศึกษาแบบบูรณาการ โดยให้สอดคล้องกันระหว่างวิสัยทัศน์ของ ก.พ.ร.วิสัยทัศน์ของแผน บูรณาการ ผู้ว่า CEO และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด

วิสัยทัศน์ (VISION)

จังหวัดนนทบุรี

นนทบุรีที่อยู่อาศัยชั้นนำของคนทุกระดับ

พร้อมสรรพธุรกิจภาคบริการที่ได้มาตรฐาน

(คุณภาพชีวิตที่ดีและมีโรงเรียนมาตรฐานใกล้บ้าน)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

เมืองน่าอยู่ การศึกษาก้าวหน้า สิ่งแวดล้อมดี ประเพณีดั้งเดิม

เศรษฐกิจพัฒนา ประชากรร่วมใจ มุ่งเน้นบริการ สร้างงานโปร่งใส

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี
 วัฒนธรรม นำวิชาการ สานฝันเป็นผู้ผลิต
เป้าประสงค์ (GOALS)

1. ด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรวัยเรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้รับความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเต็มศักยภาพ
 2. ด้านประกันประสิทธิภาพทางการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยเน้นการมีส่วนร่วม ส่งผลให้ผู้มารับบริการมีความพึงพอใจ
 3. ด้านประกันคุณภาพทางการศึกษา นักเรียนได้รับการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของหลักสูตร มีความรู้คู่คุณธรรมและมีทักษะชีวิตที่ได้อยู่ร่วมสังคมได้อย่างมีความสุข
- กลยุทธ์ (Strategies)**
1. ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นคนคิด มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข
 2. สนับสนุนให้นักเรียนเรียนโดยการปฏิบัติจริงอันจะนำไปสู่การคิด วิเคราะห์ มีแหล่งเรียนรู้เพียงพอต่อการสอนทันสมัยและมีหลักสูตรสอดคล้องกับท้องถิ่น
 3. มุ่งพัฒนานักเรียนได้เรียนตามศักยภาพ เน้นส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษสู่การแข่งขัน ตลอดจนเด็กปกติเด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาส ได้เรียนอย่างทั่วถึง
 4. มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีอาชีพ เน้นการบริการเชิงรุก รวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้แก่เทคโนโลยีการสื่อสารและมีความก้าวหน้าในอาชีพ เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมและมีประสิทธิภาพ
 5. ขยายโรงเรียนเอกชนนิยม ให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ.ในระดับดีและผู้รับบริการพึงพอใจ
 6. กระจายอำนาจด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปยังศูนย์พัฒนากลุ่มสาระครบทุกกลุ่มสาระและช่วงชั้น
 7. นำเอาระบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับ
 8. พัฒนาระบบการกำกับติดตามและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ

4.2 การดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา

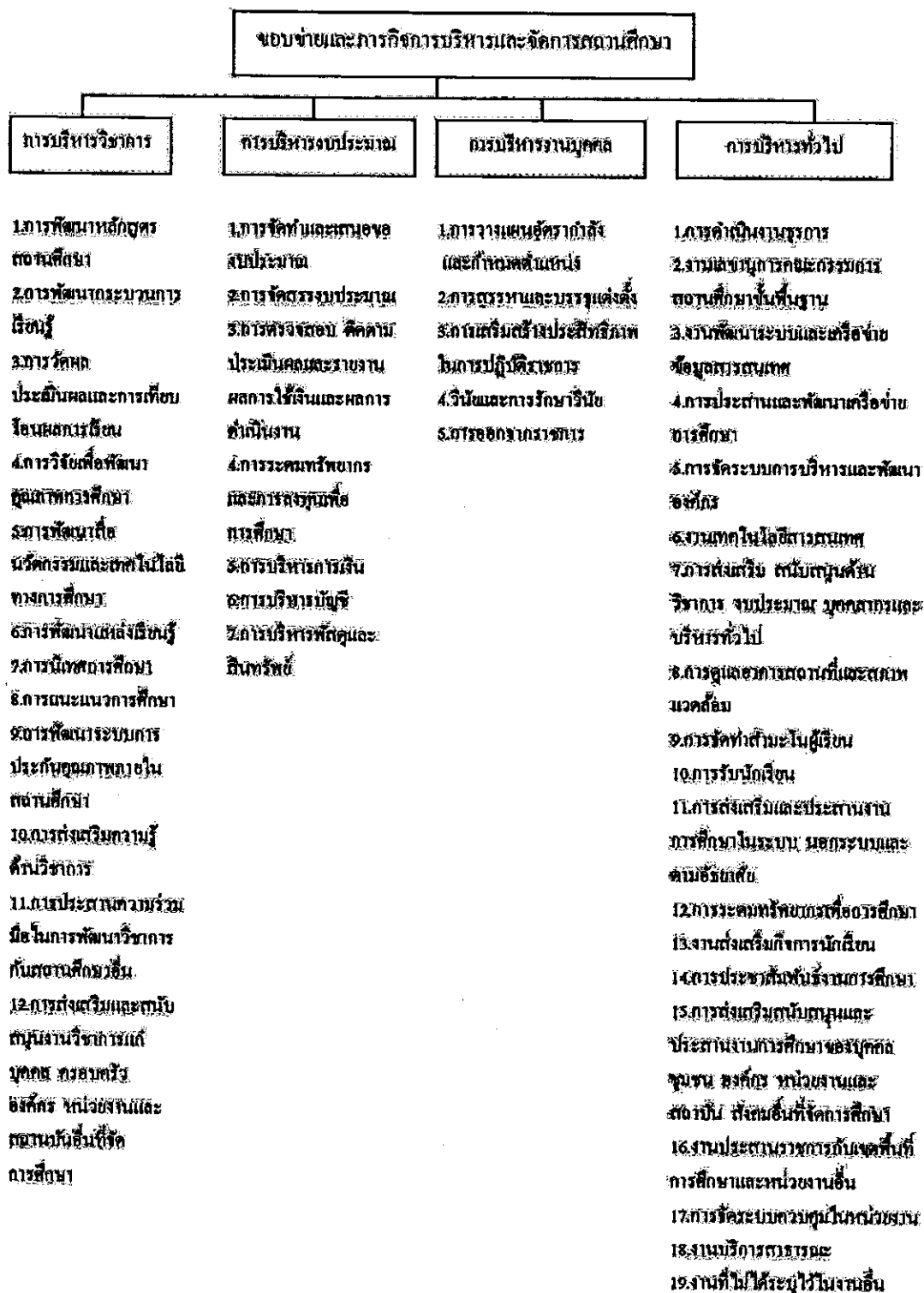
กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายหน่วยงานทางการศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการจัดการศึกษาและเติมปัญญาให้กับเด็ก เยาวชน ประชาชน และสังคม เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถของคนในสังคมไทยให้เทียบเคียงกับสังคมโลก ดังนั้น การจัดการ

ศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประสบความสำเร็จ จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยเกื้อหนุนทั้ง 3 ส่วน ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) โดยมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า คือ ลงทุนต่ำแต่มีประสิทธิภาพสูงสุด

4.3 โครงสร้างขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการของสถานศึกษา

แบ่งได้ 4 ด้านดังนี้

1. การบริหารวิชาการ
2. การบริหารงบประมาณ
3. การบริหารงานบุคคล
4. การบริหารทั่วไป

ภาพที่ 2.1 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน

ที่มา : คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิคิบุคคล (2546: 32)

4.4 ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

จากการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีและสถานศึกษาจำแนกออกเป็น 2 ส่วน (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 และเขต 2,2551) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี มีดังนี้

1. ที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี บุคคลภายนอกเดินทางมารับบริการไม่สะดวก เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงขึ้น
2. การเข้าสู่โครงสร้างบุคลากรยังไม่ชัดเจน มีข้าราชการย้ายเข้าออกบ่อยครั้งทำให้มี การสับเปลี่ยนภารกิจการทำงานบ่อย ประกอบกับกระแสการเข้าสู่ตำแหน่งใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา ในลักษณะเน้นตำแหน่งบุคลากรมากกว่าทักษะความชำนาญและความต้องการปฏิบัติงานตามสภาพจริง ทำให้บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ลักษณะการทำงานอยู่เพื่อรอการเปลี่ยนแปลง
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเสนอของบประมาณไปยังผู้ว่า CEO และองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนจังหวัดนนทบุรี กำหนดให้จัดทำแผนร่วมกันกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีทุกโครงการและกิจกรรม แต่สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาจริงบางเรื่องแตกต่างกัน ทำให้บางโครงการและกิจกรรมซ้ำซ้อนและไม่ตรงกับความต้องการ และไม่คุ้มค่าการลงทุน
4. การเบิกจ่ายงบประมาณของสถานศึกษาที่ได้รับจัดสรรล่าช้า ส่วนใหญ่จะเร่งเบิก โกลัสน์ ไปงบประมาณและบางรายการเบิกไม่ทันกำหนดทำให้การคืนเงินเหลือจ่าย

ส่วนที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. ขาดแคลนสถานศึกษาที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับอุดมศึกษาที่ได้มาตรฐานและเพียงพอที่จะรองรับประชากรวัยเรียนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมทำให้ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนนอกเขตพื้นที่ ส่งปัญหาถึงการเดินทางไกล และการจราจรติดขัด ครอบครัวขาดคุณภาพชีวิตที่ดี
2. สถานศึกษาขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้และทักษะปฏิบัติงานด้านงานธุรการ
3. ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดนนทบุรีในการพัฒนาครูนักเรียนและบุคลากรเป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่จะจัด

อบรมใกล้สิ้นปีงบประมาณพร้อมกันหลายโครงการ ทำให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ไม่ได้ทำการสอนติดต่อกัน กระทบถึงการเรียนของนักเรียน

4. งบประมาณที่ได้รับสรรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เป็นผู้จัดซื้อจัดจ้างมีการเบิกจ่ายล่าช้าและโรงเรียนยังไม่ได้รับ วัสดุ อุปกรณ์ทันในปีงบประมาณ ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนา ได้แก่ ครูภัณฑ์ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ครูภัณฑ์ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (E – Library) ครูภัณฑ์ดนตรีไทย – สากล เป็นต้น
5. โครงการพัฒนาครูและนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีเวลาในการจัดทำค่าของงบประมาณจำกัด จึงทำให้ขาดการวิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาจากสถานศึกษา
6. สถานศึกษาขาดแคลนอาคารเรียนและอาคารประกอบตามเกณฑ์ ควรมีจำนวนมาก แต่ยังไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากทางราชการ
7. ประชากรส่วนใหญ่มาจากต่างถิ่น และได้มาสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ทำให้เกิดวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่หลากหลาย และวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมเริ่มสูญหายไป
8. สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยติดกับแม่น้ำ ลำ คลอง การณรงค์ให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมยังไม่ขยายเครือข่ายไปยังครอบครัวและ ชุมชน ทำให้แม่น้ำลำคลองและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายมากขึ้น
9. มีสถานศึกษาที่นักเรียนนับถือศาสนาอิสลามมากกว่า พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่นิยมส่งบุตรหลาน ไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากประสงค์ให้บุตร หลานได้เรียนใกล้บ้าน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

นิตยา บุตรศรี (2542: 104-114) วิจัยเรื่อง การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนค้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการ ประถม ศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนจากโรงเรียน ค้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 10 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มี การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนดำเนินการ โดยนำความรู้ที่ เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน จากประสบการณ์เดิมของตนมากำหนดรายละเอียดของเนื้อหาวิชาและ ดำเนินการสอนเอง และเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ ปัญหาที่พบใน

การดำเนินงาน ได้แก่ ครูผู้สอนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และครูผู้สอนมีงานในหน้าที่มากจึงไม่มีเวลา

เกรียงศักดิ์ จินาพงษ์ (2544:74-75) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 พบว่า ในการบริหารหลักสูตรควรมีการอบรมบุคลากรด้าน การใช้หลักสูตร ควรจัดครูเข้าสอนให้ตรงตามวิชาเอกหรือตามความรู้ความสามารถ ควรมีเอกสาร คู่มือการบริหารและการบริการวัสดุหลักสูตร ควรพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนการสอนสำเร็จรูป จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางมีการประเมินผลตามสภาพจริง ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้ หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ควรจัดหารางวัล เกียรติบัตรมอบให้ครูดีเด่นในแต่ละวิชา

อิสพิยาภรณ์ ฉายขจร (2544:73) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของ หัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่าบทบาทการ บริหารหลักสูตรท้องถิ่นของหัวหน้าหมวดวิชา คือ ควรส่งเสริมให้ครู ประชาชนชาวบ้านได้รับการ อบรมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น จัดทำแผนการสอน จัดหาตำราเรียน เอกสารที่เกี่ยวข้อง กับหลักสูตรท้องถิ่น และติดตามการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจังต่อเนื่อง

ถาวร คำทะแจ่ม (2545: 80-81) ได้ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร จังหวัดลำพูนพบว่า บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรยังไม่ชัดเจน การจัดทำแผนของโรงเรียนไม่ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และปัญหาครูไม่มีความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนขาด การวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ควรสร้างความตระหนัก ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ ของหลักสูตร ควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นแหล่งเรียนรู้

หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5 กรมสามัญศึกษา (2545: 13) ได้ทำการวิจัย เรื่องความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาเขต 5 ผลการวิจัยสรุป ได้ว่าเขตการศึกษา 5 มีการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน ในรายการต่างๆเรียงตามลำดับการ ปฏิบัติดังนี้ ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดในการ ชี้แจงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่คณะกรรมการบริการสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์หลักสูตร มีกำหนดการในการชี้แจงรายละเอียดตามกำหนดการในปฏิทินการ ปฏิบัติงาน ด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมีผู้รับผิดชอบในการประสานงาน หรือมี การมอบหมายให้มีการประสานงาน ด้านการเตรียมบุคลากรของสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการมอบหมายงานจัดบุคลากรมีข้อมูล

เกี่ยวกับวุฒิและประสบการณ์ของบุคลากร ด้านการจัดแบ่งฝ่ายงานมีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน ด้านการจัดตั้งอำนาจความสะดวกการจัดบุคลากรที่รับผิดชอบในการให้บริการ ด้านการจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษามีผู้ที่เหมาะสมในการจัดทำข้อมูลของสถานศึกษาด้านการจัดระบบข้อมูลท้องถิ่นมีการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิทยาการท้องถิ่น ด้านการจัดการระบบข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนมีผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการจัดทำข้อมูลความถนัดและความสนใจของนักเรียน ด้านการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารหลักสูตรมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันชี้แจง อบรมพัฒนาบุคลากร แต่งตั้งอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระของโรงเรียน การศึกษาฐานการประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนรับรู้และขอความร่วมมือจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จัดทำธรรมเนียม และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ด้านการจัดทำและนำระบบข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรโรงเรียน ได้มีการจัดทำข้อมูลบุคลากร ข้อมูลนักเรียน และแหล่งการเรียนรู้ในด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในโรงเรียน รายการที่บุคลากรที่ความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ได้แก่ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การออกแบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำหนดโครงสร้าง หลักสูตร และการจัดสัดส่วนเวลา ส่วนด้านที่บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจในระดับน้อยได้แก่ ด้านการใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้และออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ด้านความพร้อมของโรงเรียนในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2545 โรงเรียนมีความพร้อมในระดับน้อยด้านการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยคณะครูในโรงเรียน มีการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน กำหนดโครงสร้างหลักสูตรและจัดสัดส่วนเวลาเรียน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ส่วนการดำเนินการจัดทำกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำผลการเรียนรู้รายปี/ภาค รายวิชา เวลา และจำนวนหน่วยกิต เครื่องมือการวัดผล ประเมินผลหน่วยการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและชุมชนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนประชุมให้ความเห็นชอบหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ ส่วนคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระร่วมจัดทำสาระการเรียนรู้ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยติดตามตรวจสอบและสอดคล้องความประพฤติของนักเรียนร่วมจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน จัดหาเงินทุนและสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ปัญหาที่พบ คือครูเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาไม่ชัดเจน ครูขาดความมั่นใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาว่าที่ดำเนินแล้วถูกต้องหรือไม่ เวลาในการจัดทำหลักสูตรไม่เพียงพอ และบุคลากรมีภาระมาก

พรพรรษ์ ศิริภูวคด (2546: 116-117) ได้ศึกษาปัญหาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 4 พบว่า ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่องคือ

- 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมาย พบว่า มีปัญหาในการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมาย
- 2) ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร พบว่า มีปัญหาในการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ที่มีความหลากหลายและตอบสนองต่อความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- 4) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ จากกลุ่มสาระเดียวกันและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอน
- 5) ด้านการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 6) ด้านการกำหนดรูปแบบวิธีการและเกณฑ์ การวัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐานการศึกษา พบว่า มีปัญหาในการกำหนดแนวทางและวิธีการประเมินการอ่าน การคิด วิเคราะห์ และการเขียนของผู้เรียนตามศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน
- 7) ด้านการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุน พบว่า มีปัญหาในการนำกระบวนการศึกษาผสมผสานหรือบูรณาการใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 8) ด้านการเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาในการกำหนดรายละเอียดแนวทางการจัดการศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษา ที่จะแสดงให้เห็นชุมชนทราบถึงการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ประทีป หวานจิต (2546: 85) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า หลังจากใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น ครูผู้สอน มีความต้องการให้มีการจัดทำหลักสูตรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งต้องการให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ยกย่องเชิดชูเกียรติและคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปิยะพร ทำบุญ (2546: 147-148) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการวัดผลไม่ชัดเจน ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกคน โดยเฉพาะเรื่องการวัดผลและประเมิน ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้น และควรมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

เสริม เคนโยธา (2546: 95) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่อง การใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาการบริหารหลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่ขาดการระดมความคิดเห็นจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การสอนซ่อมเสริม การวัดผลตามสภาพจริง ซึ่งควรมีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมมากขึ้น

อาทิศย์ เอี่ยมศรี (2547: 136) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่นพบว่า คุณลักษณะทางการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการและคุณลักษณะทางการบริหารด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการมีสหสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการทุกด้าน

สรุปว่า จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศ พบว่า ปัญหาของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา เกิดจากสาเหตุหลายปัจจัยได้แก่ ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายขาดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรและการวัดผลประเมินผล ขาดความมั่นใจในการดำเนินงานว่าจะถูกต้องหรือไม่อย่างไร อีกทั้งผู้บริหารขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อประสิทธิผลของหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีความตระหนัก เห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลแก่ผู้เรียนให้มากที่สุด

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มัวร์ ชารีน และ อีรี โลร์มา (Moore Charine and Eari Lona, 1993 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการเบื้องต้นต่างๆของ CRDI การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับคณะกรรมการการจัดการหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า การใช้หลักสูตรและพัฒนาโครงการต่างๆที่เกี่ยวกับหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ทุกประการ และพบว่าการบริหารจัดการหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียน

มีคณะกรรมการ ทำงานเกี่ยวกับหลักสูตร มีแผนการจัดทำหลักสูตร มีการกำหนดทิศทางอนาคตของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน

คุนจิ (Khunji,1990: Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ของครูในพัฒนาหลักสูตร : ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในชนบทเล็กๆ ผลการวิจัยพบว่าครูหลายคน que เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในการพัฒนาหลักสูตร พึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงให้การสนับสนุนอย่างแข็งขันและเต็มใจ ไม่ขัดขวางต่อการเปลี่ยนแปลง ความใกล้ชิดระหว่างสถานที่กับบุคคลและความสนิทสนมระหว่างผู้บริหารกับครูมีบทบาทอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น การปรับปรุงหลักสูตรในโรงเรียนสามารถเกิดขึ้นได้และประสบความสำเร็จ

จากความร่วมมือของครู

แบ็ตติสัน (Battison,1991: Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บริบทในการพิจารณากรณีศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยศึกษาโครงการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประจำท้องถิ่น 3 แห่ง ในรัฐโอไฮโอ เพื่อหาลักษณะของรูปแบบในการตัดสินใจโดยใช้แนวปฏิบัติของสเว็ป (Schweb) ร่วมกับการใช้แนวคิดหลักตามวิธีการของวอล์คเกอร์ (Walker) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประจำท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ที่เลือกศึกษามีคณะครูผู้สอนและผู้บริหารเป็นคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจัดว่าเป็นตัวแทนที่สำคัญเพราะครูผู้สอนจะต้องเกี่ยวข้องกับการประชุมพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน แต่ครั้งอยู่แล้วตามหลักการปฏิบัติของหน่วยงานการศึกษา ส่วนรูปแบบการเป็นผู้นำของผู้บริหารจะมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการอภิปรายในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่จะชี้นำแนวทางการทำงานของคณะกรรมการประจำถิ่น

มูเรเดียน (Moradian 1986: P3238A) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดหลักสูตรท้องถิ่นในเขตขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกบุคคลในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น และสรรหาทรัพยากรเพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดหลักสูตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นควรมีลักษณะดังนี้ มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป เป็นบุคคลระดับผู้บริหาร และบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับหลักสูตร ในการจัดหลักสูตรนั้น ต้องดำเนินการร่วมกันจากบุคคลทุกฝ่ายดังกล่าวมาแล้ว และต้องจัดหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนทรัพยากรที่นำมาพิจารณาในการจัดหลักสูตรนั้น ได้จากองค์การจัดการศึกษาของท้องถิ่น โครงการศึกษา ครอบครัว และสิ่งที่ท้องถิ่นให้ความสนใจ

บินดา (binda,1989) ได้ศึกษาหลักการของโรงเรียนประถมศึกษาและกระบวนการของการติดตามหลักสูตรประถมศึกษาจากมหาวิทยาลัยมินิโทบาในประเทศแคนาดา

โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาหลักการกับกระบวนการติดตามการใช้หลักสูตรใหม่ในโรงเรียน ประถมศึกษา และศึกษากระบวนการติดตามหลักสูตร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูแต่ละโรงเรียนเป็นช่วงเวลา 2 เดือน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรใหม่มีปัญหาในการนำไปใช้เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดทางกายภาพในด้านการสอนของครู โดยบรรยากาศในการสอนของครูก็ยังคงเป็นบรรยากาศที่มึนงงคิดสร้างสรรค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีการอ่าน การเขียนที่คืบหน้า ศึกษาด้วยตัวเองมากขึ้น พัฒนาความคิดของตนเองได้มากขึ้น และมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น

เดลวิน (Delvin, 1989) ได้ศึกษา การส่งเสริมกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยศึกษาพบว่า ผู้บริหารควรมีเวลาในการปรับปรุง หลักสูตรใหม่ ทบทวนหลักสูตรเก่าให้มากขึ้น จัดบริการวัสดุอุปกรณ์ มีภาวะผู้นำ ปรับขยาย โครงสร้างการบริหารให้คำปรึกษาในการใช้หลักสูตรและจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้ ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน รักในการแสวงหาความรู้มากขึ้น

บรู๊คส์ (Brooks, 1994) ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการติดตามการใช้ หลักสูตรประถมศึกษา ใน British Columbia โดยสัมภาษณ์บุคคล 22 คน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหาร โรงเรียนและบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาใน ระบบ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรระดับประถมศึกษาที่ปรับปรุงใหม่จะครอบคลุมการศึกษา 4 ปี ซึ่งเน้น 4 ประการคือ (1) การจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมและการศึกษาด้วยตนเอง (2) การ ร่วมมือกันทำกิจกรรมระหว่างผู้ปกครองและนักเรียน (3) การรายงานแบบไม่มีการเปรียบเทียบใน บรรยากาศแบบไม่มีชั้นเรียน (4) การบูรณาการหลักสูตรทางด้านมนุษยวิทยา วิทยาศาสตร์ ความ งามทางศิลปะ และศิลปะประดิษฐ์

แคนเทรลล์ (Cantrell, 1988: 2231-A) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การติดตาม การใช้หลักสูตรจากโครงการ WILD in One Midwestern State ที่นำมาใช้ในชั้นเรียนของครูใน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า การติดตามการใช้หลักสูตรมี 7 ลักษณะ คือ 1) การ ติดตามการใช้หลักสูตรมีความเกี่ยวพันและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน 2) การปฏิบัติงานใช้ หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการติดตาม 3) เน้นกระบวนการติดตามการใช้หลักสูตรที่ซับซ้อน 4) ธรรมชาติของโครงการ WILD ทำให้การติดตามการใช้หลักสูตรดำเนินไปด้วยดี 5) ครูมีบทบาท สำคัญในการติดตามการใช้หลักสูตร 6) การติดตามการใช้หลักสูตรแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของ มนุษย์ 7) ความเกี่ยวข้องระหว่างการจัดทรัพยากรและการจัดการศึกษา

พาเทอร์โน (Paterno, 1999) ได้ศึกษาการรับรู้ของสมาชิก คณะกรรมการ โรงเรียนและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูที่เป็นจริง และ คาดหวังโดยศึกษามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ 10 ประการ คือ การวางแผน การกำหนดนโยบาย

การพัฒนาการสอน การพัฒนาบุคลากร บุคลากรของโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับนักเรียน การงบประมาณ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า 1) คณะกรรมการโรงเรียนรับรู้การมีส่วนร่วมของครูและความคาดหวังในเรื่องการตัดสินใจ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน เทคนิคที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการรับรู้ของนักเรียนและบุคคลที่ทำงานเกี่ยวกับนักเรียน 2) ศึกษาในเทศก์มีการรับรู้คล้ายกับคณะกรรมการโรงเรียน แต่เพิ่มเติมความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนและพัฒนาบุคลากร 3) คณะกรรมการโรงเรียนและศึกษาในเทศก์รับรู้เกี่ยวกับการมีบทบาทจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูน้อยมาก ในการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงปริมาณ ที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร 4) คณะกรรมการโรงเรียนและศึกษาในเทศก์มีความแตกต่างในเรื่องระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และเวลาในการมีส่วนร่วมการตัดสินใจบริหารจัดการของโรงเรียน ไม่ส่งผลกระทบต่อรับรู้บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังเกี่ยวกับกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู

กิลเบิร์ตสัน (Gilbertson, 1997) ศึกษาการเปลี่ยนแปลง และการนำการจัดคุณภาพการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการปฏิสัมพันธ์หลัก ในวิทยาลัยเบเกอร์ แห่งโจวสโซ รัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า มีความเข้าใจที่จะสามารถนำไปศึกษาและนำไปสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอื่นที่คล้ายคลึงกัน และการศึกษาจะช่วยสถานศึกษาอื่นให้เริ่มเข้าใจความสำคัญของหลักการจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จที่ประยุกต์ใช้กับสภาพแวดล้อมของระบบเปิดที่คล้ายคลึงกัน

ผู้วิจัยประสงค์ศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ผลจากการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้นำเสนอในลำดับต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดภาครัฐ ช่วงชั้นที่ 3-4 ในปีการศึกษา 2551 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และเขต 2 จำนวนสถานศึกษา 19 โรงเรียน มีจำนวนผู้บริหาร 190 คน ครูผู้สอน 1,949 คน รวมประชากรทั้งหมด 2,139 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน กำหนดขนาดตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่าง 317 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ 400 คนและ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาและ

ครูผู้สอนในโรงเรียนของรัฐ ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบสำรวจ รายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี และรายงานผล ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 50 ข้อ โดยแยกออกเป็น 7 ด้านดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	8 ข้อ
2. การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา	7 ข้อ
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	8 ข้อ
4. การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้)	9 ข้อ
5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	6 ข้อ
6. การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร	6 ข้อ
7. การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร	6 ข้อ

แต่ละข้อมีการปฏิบัติ 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีจำนวน 7 ข้อ

2.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

2. กำหนดกรอบงานที่จะศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษา หลาย ๆ ท่าน และการสอบถามจากผู้รู้ และมีความเห็นว่ากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของกรมวิชาการ มีความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด
4. นำร่างแบบสอบถามเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงข้อเสนอแนะ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบให้ความเห็นชอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 5 ท่าน (รายละเอียดในภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ของแบบสอบถาม ได้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) สูงกว่า 0.50 ทุกข้อ
7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขเสร็จแล้ว มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และปรับปรุงให้เหมาะสม
8. จัดทำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงเหมาะสมแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try – out) กับโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน
9. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ตอบกลับมา แล้วนำข้อมูลหาค่าสถิติความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.961 โดยค่าความเที่ยงของแบบสอบถามรายด้าน แสดงดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	ค่าความเที่ยง
ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	0.867
ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	0.880
ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	0.908
ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตร ไปใช้)	0.842
ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	0.892
ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	0.862
ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร	0.875
รวมทั้งฉบับ 0.961	0.961

10. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไปถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และ เขต 2 เพื่อความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 และ เขต 2 ด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารในการเก็บรวบรวมเครื่องมือในสถานศึกษา

3.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม ไปยังโรงเรียนต่างๆ โดยเป็นผู้นำไปส่งด้วยตนเองทุกโรงเรียนคือ ผู้บริหารและครู จำนวน 400 ฉบับ

3.4 การเก็บรวบรวม ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนครบ จำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการระหว่างวันที่ 28 มกราคม 2553 - 25 กุมภาพันธ์ 2553

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบและบันทึกคำตอบ

4.2 นำข้อมูลไปคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.2.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ โดยใช้ความถี่และร้อยละ

4.2.2 การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สำหรับความหมายของค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2535: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

4.2.4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานและ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเรียงลำดับเนื้อหา ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาด้านการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบ และเขตพื้นที่การศึกษามีข้อมูลทั่วไป แสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	95	23.75
1.2 หญิง	305	76.25
รวม	400	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 35 ปี	36	9.00
2.2 ตั้งแต่ 31 - 40 ปี	32	8.00
2.3 ตั้งแต่ 41 - 50 ปี	208	52.00
2.4 ตั้งแต่ 51 - 60 ปี	124	31.00
รวม	400	100.00
3. ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบ		
3.1 ผู้บริหาร	83	20.75
3.2 ครูผู้สอน	317	79.25
รวม	400	100.00
4. วุฒิการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี	296	74.00
4.2 สูงกว่าปริญญาตรี	104	26.00
รวม	400	100.00
5. ประสบการณ์การทำงาน		
5.1 ต่ำกว่า 6 ปี	40	10.00
5.2 6 - 10 ปี	27	6.75
5.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	333	83.25
รวม	400	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
6.เขตพื้นที่การศึกษา		
6.1 เขตพื้นที่การศึกษา 1	224	56.00
6.2 เขตพื้นที่การศึกษา 2	176	44.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.25 มีอายุตั้งแต่ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.00 วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.00 สำหรับประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากกว่า 10 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.25 ส่วนตำแหน่งหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 79.25 และอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา 1 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.00

**ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา
ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่ศึกษานนทบุรี**

2.1 ผลการศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ศึกษานนทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม		แปลผล
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	3.32	0.40	3.20	0.42	3.23	0.42	ปานกลาง
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.09	0.49	3.79	0.63	3.85	0.61	มาก
3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร	3.18	0.39	3.12	0.46	3.13	0.45	ปานกลาง
4. ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)	4.07	0.46	3.70	0.58	3.78	0.58	มาก
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	3.35	0.56	3.31	0.55	3.32	0.56	ปานกลาง
6. ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.89	0.52	3.57	0.65	3.64	0.64	มาก
7. ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร	3.32	0.52	3.31	0.64	3.31	0.61	ปานกลาง
รวม	3.60	0.27	3.43	0.43	3.47	0.40	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่าการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47, SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.85, SD = 0.61$) ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) ($\bar{X} = 3.78, SD = 0.58$) และด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.64, SD = 0.64$) อยู่ในระดับมาก และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.32, SD = 0.56$) ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ($\bar{X} = 3.31, SD = 0.61$) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.23, SD = 0.42$) และด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 3.13, SD = 0.45$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา
ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี
ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการเตรียมความพร้อมของ
สถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม		แปลผล
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1.สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่น	3.51	0.76	3.47	0.72	3.48	0.73	ปานกลาง
2. จัดประชุมชี้แจง/ประชุมปฏิบัติการให้แก่บุคลากรที่ เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.20	0.62	3.15	0.55	3.16	0.57	ปานกลาง
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษา/ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ/ ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้มีความเข้าใจ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.28	0.57	3.24	0.56	3.25	0.56	ปานกลาง
4. พัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	3.19	0.55	3.15	0.51	3.16	0.52	ปานกลาง
5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้เป็นแผน แม่บทการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามสภาพจริง	3.24	0.51	3.19	0.48	3.20	0.49	ปานกลาง
6. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	3.25	0.54	3.16	0.55	3.18	0.54	ปานกลาง
7. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ถูกต้องตรงกับความต้องการ และทันต่อการใช้งาน	3.39	0.64	3.09	0.60	3.15	0.62	ปานกลาง
8. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงานองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและ เห็นความสำคัญของหลักสูตรและจัดการศึกษา ร่วมกัน	3.47	0.67	3.19	0.70	3.25	0.70	ปานกลาง
รวม	3.32	0.40	3.20	0.42	3.23	0.42	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่าการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, $SD = 0.42$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม		แปลผล
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. กำหนดวิสัยทัศน์/ภารกิจ/เป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย	4.24	0.69	3.95	0.80	4.01	0.78	มาก
2. ศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	4.27	0.61	3.94	0.74	4.01	0.73	มาก
3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมายที่เหมาะสมครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียน	4.10	0.67	3.83	0.74	3.89	0.74	มาก
4. จัดงบประมาณ/อาคารสถานที่/วัสดุอุปกรณ์/บุคลากร สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา	3.96	0.69	3.63	0.90	3.70	0.87	มาก
5. มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นมาร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	3.75	0.71	3.49	0.86	3.55	0.83	มาก
6. กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น/สัดส่วนเวลาเรียน/สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคได้อย่างเหมาะสม	4.14	0.68	3.78	0.74	3.85	0.74	มาก
7. จัดหน่วยการเรียนรู้/แผนการเรียนรู้/คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในวิชาพื้นฐานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.14	0.63	3.91	0.70	3.96	0.69	มาก
รวม	4.09	0.49	3.79	0.63	3.85	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่าการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 0.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม		แปลผล
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. วางแผนงบประมาณ/อาคารสถานที่/วัสดุอุปกรณ์/บุคลากรเพียงพอและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.39	0.73	3.19	0.71	3.23	0.72	ปานกลาง
2. วางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหาเลือกใช้/ทำและพัฒนาลืออย่างเพียงพอ	3.14	0.47	3.08	0.56	3.10	0.54	ปานกลาง
3. วางแผนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา	3.13	0.44	3.14	0.53	3.14	0.51	ปานกลาง
4. วางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม	3.18	0.47	3.15	0.54	3.16	0.53	ปานกลาง
5. วางแผนจัดทำจัดหาสื่อที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.10	0.46	3.13	0.53	3.13	0.52	ปานกลาง
6. วางแผนส่งเสริมและสนับสนุนในการสร้าง	3.20	0.54	3.09	0.54	3.12	0.54	ปานกลาง
7. วางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	3.07	0.49	3.05	0.51	3.06	0.50	ปานกลาง
8. มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารครูและผู้เกี่ยวข้อง ในด้านการนิเทศ/กำกับ/ติดตาม/ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	3.20	0.51	3.12	0.54	3.14	0.54	ปานกลาง
รวม	3.18	0.39	3.12	0.46	3.13	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่าการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13, SD = 0.45$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาด้านการ ดำเนินการบริหารหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้)	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม		แปลผล
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ปฏิบัติงานตามแผน/มาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนด	4.13	0.62	3.76	0.67	3.84	0.67	มาก
2. นำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน การดำเนินงานที่ถูกต้อง	4.08	0.59	3.73	0.69	3.80	0.69	มาก
3. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศ เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน	4.06	0.63	3.69	0.81	3.77	0.79	มาก
4. จัดทำคู่มือเกี่ยวกับหลักสูตร ให้ครูใช้ในการ จัดการเรียนการสอนได้อย่างสะดวก โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.04	0.57	3.55	0.80	3.65	0.78	มาก
5. จัดครูเข้าสอนตรงกับความรู้ความสามารถและ ลักษณะงาน	4.20	0.58	3.91	0.80	3.97	0.77	มาก
6. จัดประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำ หลักสูตรไปใช้อย่างสม่ำเสมอ	4.08	0.74	3.68	0.74	3.77	0.75	มาก
7. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและเอื้อต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	4.00	0.73	3.56	0.79	3.65	0.80	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาด้านการ ดำเนินการบริหารหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้)	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม		แปลผล
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
8. จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอกสถานศึกษา อย่างหลากหลายเหมาะสมกับสภาพของ สถานศึกษาและชุมชน	3.96	0.67	3.59	0.80	3.67	0.79	มาก
9. จัดระบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพ จริงของผู้เรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง	4.07	0.60	3.88	0.72	3.92	0.70	มาก
รวม	4.07	0.46	3.70	0.58	3.78	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่าการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอน ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้)ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่
ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับ
มาก

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผล

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม		แปลผล
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. จัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและ ผู้เกี่ยวข้อง	3.40	0.66	3.37	0.61	3.38	0.62	ปานกลาง
2. จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา	3.34	0.67	3.38	0.65	3.37	0.65	ปานกลาง
3. จัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตรด้วยบรรยากาศ ของความร่วมมือเป็นประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	3.37	0.69	3.34	0.69	3.35	0.69	ปานกลาง
4. ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.31	0.58	3.30	0.62	3.30	0.61	ปานกลาง
5. นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุง พัฒนางาน	3.37	0.62	3.24	0.61	3.27	0.61	ปานกลาง
6. จัดทำรายงานการนิเทศ/กำกับ/ติดตามและ ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่องในสภาพจริง	3.33	0.59	3.25	0.62	3.27	0.61	ปานกลาง
รวม	3.35	0.56	3.31	0.55	3.32	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่าการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปาน กลาง ($\bar{X} = 3.32, SD = 0.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับปาน กลาง

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม		แปลผล
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. จัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	3.94	0.65	3.68	0.70	3.74	0.70	มาก
2. วิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	3.92	0.65	3.58	0.76	3.65	0.75	มาก
3. บันทึกการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.87	0.64	3.55	0.69	3.62	0.69	มาก
4. สรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	3.92	0.61	3.58	0.75	3.65	0.74	มาก
5. จัดทำรายงานการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	3.92	0.63	3.60	0.70	3.67	0.70	มาก
6. เผยแพร่ผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเพื่อฟังข้อมูลย้อนกลับ	3.76	0.66	3.44	0.80	3.51	0.78	มาก
รวม	3.89	0.52	3.57	0.65	3.64	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, $SD = 0.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม		แปลผล
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. นำข้อมูลและผลการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	3.25	0.58	3.31	0.75	3.30	0.72	ปานกลาง
2. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างค่อเนื่อง	3.29	0.63	3.35	0.73	3.34	0.71	ปานกลาง
3. นำข้อมูลย้อนกลับของปัญหาการจัดการเรียนการสอนมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	3.36	0.64	3.29	0.68	3.31	0.67	ปานกลาง
4. พัฒนาระบบงานเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่รวดเร็ว คุ้มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	3.28	0.59	3.21	0.71	3.23	0.68	ปานกลาง
5. ปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	3.35	0.71	3.25	0.75	3.27	0.74	ปานกลาง
6. พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีการกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.39	0.60	3.42	0.71	3.41	0.69	ปานกลาง
รวม	3.32	0.52	3.31	0.64	3.31	0.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่าการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, $SD = 0.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหาร
หลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่
การศึกษานนทบุรี

ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ของผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน แสดงดังตารางที่
4.10 – 4.12

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตาม
ตำแหน่ง

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	จำนวน (n = 400)				t	p
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1.ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	3.32	0.40	3.20	0.42	2.18	0.03
2.ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.09	0.49	3.79	0.63	3.98	0.00
3.ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร	3.18	0.39	3.12	0.46	1.05	0.29
4.ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)	4.07	0.46	3.70	0.58	5.30	0.00
5.ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	3.35	0.56	3.31	0.55	0.61	0.54
6.ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.89	0.52	3.57	0.65	4.08	0.00
7.ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ หลักสูตร	3.32	0.52	3.31	0.64	0.18	0.86
รวม	3.60	0.27	3.43	0.43	3.48	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็น
ในการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ตามตำแหน่งผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า โดยภาพรวมมีความ
คิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) และด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล และด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	จำนวน (n = 400)				t	p
	ปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1.ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	3.23	0.45	3.22	0.34	0.16	0.87
2.ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.83	0.61	3.90	0.60	0.99	0.32
3.ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร	3.12	0.43	3.16	0.49	0.81	0.42
4.ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)	3.79	0.57	3.76	0.61	0.32	0.75
5.ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	3.34	0.56	3.26	0.54	1.23	0.22
6.ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.65	0.63	3.60	0.64	0.74	0.46
7.ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร	3.30	0.60	3.32	0.65	0.26	0.80
รวม	3.47	0.41	3.46	0.40	0.10	0.92

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็น ในการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	0.35	0.18	1.07	0.34
ภายในกลุ่ม	397	65.07	0.16		
รวม	399	65.42			

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็น ในการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ตามประเภทการดำเนินงานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

**ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร
ของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี**

**ตารางที่ 4.13 แสดงความถี่และร้อยละของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการบริหาร
หลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี**

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1.ด้านการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษา			1.ด้านการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษา		
- ขาดการสำรวจความต้องการของ ชุมชน	37	9.25	- จัดกลุ่มสำรวจความต้องการของแต่ละ ชุมชน	28	7
- ขาดการประชาสัมพันธ์	23	5.75	- ประชาสัมพันธ์ประชุมชี้แจงแจก เอกสารแผนพัฒนาสถานศึกษา ร่วมกัน	12	3
- บุคลากรไม่มีความพร้อมในการ จัดทำหลักสูตร	15	3.75	- จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการ จัดทำหลักสูตร	7	1.75
- ขาดงบประมาณในการจัดทำ หลักสูตร	10	2.25	- จัดทำงบประมาณให้พอเพียงใน การจัดทำหลักสูตร	8	2
- บุคลากรไม่เพียงพอ	5	1.25	- ขอความร่วมมือและการสนับสนุน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	17	4.25
รวม	90	22.25	รวม	72	18.00
2.ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา			2. ด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา		
- ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตร	25	6.25	- จัดกิจกรรมประสานสัมพันธ์ ระหว่าง โรงเรียนและชุมชนเพื่อให้มา มีส่วนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	22	5.5
- ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการ จัดทำหลักสูตร	13	3.25	- จัดอบรมศึกษปฏิบัติในการจัดทำ หลักสูตร	8	2
- ขาดการประสานงานระหว่าง โรงเรียนและชุมชน	5	1.25	- ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีส่วนร่วม และเห็นความสำคัญในการจัดทำ หลักสูตร	18	4.5
รวม	43	10.75	รวม	48	12.00

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
3.ด้านการวางแผนดำเนินการใช้			3.ด้านการวางแผนดำเนินการใช้		
หลักสูตร			หลักสูตร		
- ขาดการวางแผนและขั้นตอนที่ชัดเจน	35	8.75	- จัดประชุม อบรม เพื่อชี้แจงแผนและขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน	31	7.75
- การจัดทำแผนไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	28	7	- ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดทำหลักสูตร	14	3.5
- ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร	18	4.5	- ส่งเสริมสนับสนุนครูให้ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองในเรื่องของหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ	20	5
รวม	81	20.25	รวม	65	16.25
4.ด้านการดำเนินการบริหาร			4.ด้านการดำเนินการบริหาร		
หลักสูตร (ใช้หลักสูตร)			หลักสูตร (ใช้หลักสูตร)		
- ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร	32	8	- จัดทำเอกสารประกอบสาระของหลักสูตร	18	4.5
- ครูไม่มีเวลาในการวางแผน	21	5.25	- จัดผู้เชี่ยวชาญอบรมครู	8	2
- สถานศึกษามีหลักสูตรแต่ไม่ได้ใช้	10	2.5	- จัดประชุมและจัดเวลาให้เหมาะสมและเพียงพอ	5	1.25
			- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้หลักสูตร	12	3
รวม	63	15.75	รวม	43	10.75
5.ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล			5.ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล		
ประเมินผล			ประเมินผล		
- ขาดการนิเทศ ติดตามผลอย่างค่อเนื่อง	22	5.5	- ปรับปรุงการนิเทศ กำกับติดตามอย่างค่อเนื่องเป็นระบบและตรงตามกำหนด	26	6.5
- ขาดเอกสารอ้างอิงในการติดตามประเมินผล	14	3.5	- จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ในการสรุปการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	3	0.75
- ขาดบุคลากรนิเทศ กำกับและติดตาม	5	1.25	- จัดหรือสรรหาบุคลากรในการนิเทศ กำกับ ติดตามงานให้ชัดเจนและเหมาะสม	15	3.75
รวม	41	10.25	รวม	44	11.00

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
6.ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา			6.ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา		
- ขาดการรายงานผลการดำเนินงานแก่ชุมชนและ โรงเรียน	17	4.25	- ผู้เกี่ยวข้องควรจัดประชุมร่วมกัน และ ทำเอกสารสรุป รายงานเพื่อการเผยแพร่	25	6.25
- ขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังของผู้บริหาร	8	2	- ควรมีการจัดประเมินสำหรับผู้บริหาร	4	1
รวม	25	6.25	รวม	29	7.25
7.ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร			7.ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร		
- ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	32	8	- นำปัญหาและข้อสรุปผลการบริหารจัดการไปปรับปรุงในปีต่อไป โดยทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง	18	4.5
- ขาดหน่วยงานสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร	7	1.75	- ขอกการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงพัฒนา	12	3
			- มอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ	3	0.75
รวม	39	9.75	รวม	33	8.25

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การเตรียมความพร้อมที่ขาดการสำรวจความต้องการของชุมชน รองลงมาคือขาดการประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือจัดตั้งกลุ่มสำรวจความต้องการของแต่ละชุมชน รองลงมาคือการขอความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรรองลงมาคือครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือจัดกิจกรรมประสานสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร รองลงมาคือให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรร่วมกัน

ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดการวางแผนและขั้นตอนที่ชัดเจน รองลงมาคือการจัดทำแผนไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือจัดประชุม อบรม เพื่อชี้แจงแผนและขั้นตอนในการดำเนินงาน รองลงมาคือส่งเสริม สนับสนุนครูให้ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูผู้สอน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร รองลงมาคือครู ไม่มีเวลาในการวางแผนดำเนินการ ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือจัดทำเอกสารประกอบสาระของหลักสูตร รองลงมาคือสนับสนุนให้มีการใช้หลักสูตร

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดการนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือขาดเอกสารอ้างอิงในการติดตาม ประเมินผลส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือ ปรับปรุงการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นระบบและตามกำหนด รองลงมาจัดหรือสรรหาบุคลากรในการนิเทศ กำกับ ติดตามงานให้ชัดเจน และเหมาะสม

ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดการรายงานผลการดำเนินงานแก่ชุมชนและโรงเรียน รองลงมาคือขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังของผู้บริหาร ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือ ผู้เกี่ยวข้องควรมีการจัดประชุมร่วมกัน และทำเอกสารสรุปรายงานเพื่อการเผยแพร่ รองลงมาควรมีการจัดประเมินสำหรับผู้บริหาร

ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ขาดหน่วยงานสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือ นำปัญหาและข้อสรุปผลการบริหารจัดการ ไปปรับปรุงในปีต่อไปและควรทำอย่างต่อเนื่องจริงจัง รองลงมาคือขอการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัย เรื่อง การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วง เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และเขต 2 จำนวนสถานศึกษา 19 โรงเรียน มีจำนวนผู้บริหาร 190 คน ครู 1,949 คน รวมประชากรทั้งหมด 2,139 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของยามานะ ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา และตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ขออนุญาตรับรองจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม แล้วทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปถึงสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ความถี่และร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวน และวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

1.3 ผลการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ในภาพรวมของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษามีการบริหารหลักสูตรในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการบริหารด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด

สำหรับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษารายด้าน พบว่า

1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยมากที่สุด และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ถูกต้องตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งานมีคะแนนรวมเฉลี่ยน้อยที่สุด

2) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่าการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งในการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้

8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยสูงสุด และการนำภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นมาร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นมีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยน้อยที่สุด

3) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในการวางแผนงบประมาณ/อาคารสถานที่/วัสดุอุปกรณ์/บุคลากรเพียงพอและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยสูงสุด และการวางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษามีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยน้อยที่สุด

4) ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งในการจัดครูเข้าสอนตรงกับความรู้ความสามารถและลักษณะงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยน้อยที่สุด

5) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในการจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยสูงสุด และการ นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนางานและจัดทำรายงานการนิเทศ/กำกับ/ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในสภาพจริงมีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยน้อยที่สุด

6) ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการเผยแพร่ผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเพื่อฟังข้อมูลย้อนกลับมีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยน้อยที่สุด

7) ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีการกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยสูงสุด และการพัฒนาระบบงานเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่รวดเร็ว คุ่มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นมีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยน้อยที่สุด

1.3.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้บริหารและครู สรุปได้ดังนี้

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ในภาพรวม ตามตำแหน่งผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 สำหรับรายด้าน พบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) และด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ในภาพรวม ตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ในภาพรวม ตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมด้านประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

1.3.3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขจากผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การเตรียมความพร้อมที่ขาดการสำรวจความต้องการของชุมชน รองลงมาคือขาดการประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือจัดตั้งกลุ่มสำรวจความต้องการของแต่ละชุมชน รองลงมาคือการขอความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรรองลงมาคือครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือจัดกิจกรรมประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร รองลงมาคือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและเห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรร่วมกัน

3) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดการวางแผนและขั้นตอนที่ชัดเจน รองลงมาคือการจัดทำแผนไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือจัดประชุม อบรม เพื่อชี้แจงแผนและขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน รองลงมาคือส่งเสริม สนับสนุนครูให้ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) พบว่ามีความคิดเห็นว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร และครูไม่มีเวลา

ในการวางแผนดำเนินงาน ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขส่งเสริมคือจัดทำเอกสารประกอบสาระของหลักสูตร รองลงมาคือส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้หลักสูตร

5) *ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล* พบว่ามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดการนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือขาดเอกสารอ้างอิงในการติดตามประเมินผล ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือ ปรับปรุงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบและตรงตามกำหนด รองลงมามีการจัดหรือสรรหาบุคลากรในการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลงานให้ชัดเจนและเหมาะสม

6) *ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา* พบว่ามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดการรายงานผลการดำเนินงานแก่ชุมชนและ โรงเรียน รองลงมาคือขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังของผู้บริหาร ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือ ควรมีการจัดประชุมร่วมกันและทำเอกสารสรุปรายงานเพื่อการเผยแพร่ รองลงมาควรมีการจัดประเมินสำหรับผู้บริหาร

7) *ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร* พบว่ามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ขาดหน่วยงานสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขคือ นำข้อสรุปผลการบริหารจัดการไปปรับปรุงในปีต่อไปโดยควรทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง รองลงมาคือขอการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

2. การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี มีข้อควรอภิปราย ดังนี้

2.1 *การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี* ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาได้ มีการส่งบุคลากรเข้าอบรมด้านการใช้หลักสูตร อีกทั้งมีการจัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตร สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ทรัพยากรและปัจจัยอื่นๆ ไว้ล่วงหน้า มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมด้านการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาที่สามารถเตรียมการและบริหารหลักสูตรได้ มักจะเป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ ทั้งบุคลากร ทรัพยากรอื่นๆที่จำเป็น มีการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน มีกิจกรรมเด่น มีการพัฒนาในด้านต่างๆ อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับ

หลักสูตรเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2545: 3) :ซึ่งพบว่า โรงเรียนที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2545 เพราะ โรงเรียน ได้มีการเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้าแล้ว ได้แก่ด้านบุคลากร ทรัพยากรและปัจจัยอื่นๆ ภูมิความรู้ความก้าวหน้าในการจัดทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง บุคลากรให้ความสนใจและมีความพร้อม ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชำรง บัวศรี (2542: 305-306)และปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544: 44-45) ที่ให้แนวคิดว่า ในการวางแผนนำเอาหลักสูตรใหม่เข้ามาใช้แทน หลักสูตรเดิมให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ก็ต่อเมื่อมีการเตรียมการในหลายด้าน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ หลักสูตร การเตรียมบุคลากรโดยการสำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากร การอบรมให้ความรู้ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการศึกษาดูงาน การเตรียมการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ สังคมและชุมชน เป็นต้น

2.2 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะส่วน ใหญ่เห็นด้วยกับการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และควร ปรับปรุงการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ให้ ถูกต้องตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน ส่วนด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมาก ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการกำหนดควิสัยทัศน์/ภารกิจ/เป้าหมายการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย แต่ทว่าการนำภูมิ ปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นมาร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นยังมีน้อย ผู้เรียนจึงขาดประสบการณ์ ตรง ไม่ได้สัมผัสกับปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งมีผลทำให้หลักสูตรไม่สอดคล้องกับปัญหาและความ ต้องการของชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งชุมชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและความต้องการของตนเองดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าขาดบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ที่นอกจากจะมีความรู้ แล้วยังต้องมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงจะสามารถดึง ภูมิปัญญา ชาวบ้านมาร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ ซึ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มูเรเดียน (1986: P3238A) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดหลักสูตรท้องถิ่นใน เขตขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และ ความสามารถในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น และสรรหาทรัพยากรเพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดหลักสูตร ที่ดี โดยบุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นควรมีลักษณะดังนี้ มีระดับการศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไป เป็นบุคลากรระดับผู้บริหาร และบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับหลักสูตร ในการจัด หลักสูตรนั้นต้องดำเนินการร่วมกันจากบุคคลทุกฝ่าย และต้องจัดหลักสูตรให้ครอบคลุมทุกระดับ ส่วนทรัพยากรที่นำมาพิจารณาในการจัดหลักสูตรนั้นได้จากองค์กรการจัดการศึกษาของท้องถิ่น โครงการศึกษา ครอบครั้ว และสิ่งที่ท้องถิ่นให้ความสนใจ และนอกจากนี้ปัญหาอาจจะเกิดจากการ

ขาดการประสานสัมพันธ์ และขาดการประชาสัมพันธ์สื่อสารระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งภาระงานของผู้เกี่ยวข้องมีมาก เวลาว่างของแต่ละฝ่ายมักไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นจึงไม่มีเวลามาประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันอย่างต่อเนื่องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิตยา บุตรศรี(2542: 104-114) วิจัยเรื่อง การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบในการดำเนินงาน ได้แก่ ครูผู้สอนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเพียงพอ และครูผู้สอนมีงานในหน้าที่มากจึงไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดทำและร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อผู้เรียนในการได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ รุกขชาติ (2541: 87-105) พบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นกรมการศึกษานอกโรงเรียนควรให้มีการจัดเนื้อหาสาระให้กับผู้เรียน ในลักษณะให้มียุทธศาสตร์ความรู้ทั้งในส่วนที่เป็นภูมิปัญญาสากล และส่วนที่เป็นภูมิปัญญาไทย ในสัดส่วนที่สมดุลกัน สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาในลักษณะ ควรให้ผู้เรียน ได้ลงพื้นที่ปฏิบัติจริง ได้สัมผัสกับปราชญ์ชาวบ้านและมีประสบการณ์ตรง

2.3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เห็นด้วยในด้านการวางแผนงบประมาณ/อาคารสถานที่/วัสดุอุปกรณ์/บุคลากรเพียงพอและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนด้านการวางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรยังมีน้อย ย่อมมีผลต่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา อีกทั้งมีผลกระทบทำให้ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอย่างชัดเจน ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้อบรมครู อีกทั้งให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนอันส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพร ทำบุญ (2546: 146) วิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลักสูตรไม่ได้เกิดจากการวิเคราะห์และนำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ขาดการกำกับ ติดตามและประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญที่ต่อเนื่อง อีกทั้งการนำข้อมูลจากการกำกับ ติดตามและประเมินผล มาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษายังมีน้อยและครูผู้สอนไม่ค่อยทำการวิจัยและไม่นำผลการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

2.4 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง พบว่า ยังขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมา ปรับปรุงพัฒนางาน ดังนั้นควรมีการจัดหรือสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลให้ชัดเจนเหมาะสม ควรมีการปรับปรุงการนิเทศอย่างต่อเนื่องเป็น ระบบและตรงตามกำหนด ส่วนในด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ทว่ายังไม่ค่อยมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตร ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเพื่อฟังข้อมูลย้อนกลับ อาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษาเองอยู่ในระหว่าง ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและมีการปรับเปลี่ยนระเบียบและแนวปฏิบัติบ่อยครั้งจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง จึงทำให้สถานศึกษาเกิดความสับสนและล่าช้าในการเผยแพร่ผลการดำเนินงานการ บริหารหลักสูตรไปให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อฟังข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิต เกษทอง (2548: 70) วิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต3 พบว่าปัญหาในการเผยแพร่รายงานผลการ ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อชุมชนนั้น เนื่องจาก โรงเรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงที่ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เพิ่งเริ่มใช้เมื่อปีการศึกษา 2546 ประกอบกับได้มีการ ปรับเปลี่ยนระเบียบและแนวปฏิบัติบ่อยครั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันเป็นผลทำ ให้เกิดความสับสนและล่าช้าในการประเมินผลการใช้หลักสูตร และล่าช้าต่อการรายงานต่อชุมชน ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ

2.5 การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปาน กลาง อาจจะเป็นเพราะว่าระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาไม่ ทันสมัยและไม่เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งไม่นำข้อมูลย้อนกลับของปัญหาในด้านการจัดการ เรียนการสอน มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร

2.6 การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ใน 4 ข้อ คือด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการ ดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) และด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา อาจจะมีสาเหตุมาจากตัวผู้บริหารเองที่มีปัญหาในด้านการบริหารหลักสูตรและขาดความเป็นผู้นำ ทางวิชาการอย่างแท้จริง ซึ่งในฐานะเป็นผู้บริหารนั้นจะต้องเป็นผู้นำและเป็นกลไกสำคัญในการ ขับเคลื่อนการจัดทำและบริหารหลักสูตรให้ก้าวไปข้างหน้า อีกทั้งเป็นผู้รับนโยบายหลักมาจาก

ส่วนกลางและจะต้องเป็นผู้ที่ถ่ายทอดให้ครูและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ และจัดสรรทรัพยากรต่างๆที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จและร่วมกันวางแผน ควบคุมการดำเนินงานนั้นให้ เป็นไปตามทิศทางตามนโยบายที่ได้ตั้งไว้และสรุปผลเพื่อทราบผลการดำเนินงาน และนำผล ประเมินที่ได้มานั้น มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรต่อไป ซึ่ง สอดคล้องกับผลวิจัยของ เสริม เคน โยธา (2546: 95) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารหลักสูตร การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่อง การใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาการบริหาร หลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของ การจัดการศึกษาโดยที่ขาดการระดมความคิดเห็นจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ขาดการจัดสอนซ่อม เสริมและการวัดผลตามสภาพจริง ซึ่งควรมีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้บริหารต้องสามารถกำหนดแนวทางการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และสามารถถ่ายทอดเป้าหมาย รวมถึงการเป็นผู้นำในการจัด ประชุมหรือกิจกรรมทางวิชาการให้ทุกฝ่ายได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ผลักดันภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ สามารถนำมาปรับใช้ได้กับนโยบายที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการ ใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล และด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ที่มีความคิดเห็นในระดับปาน กลาง อาจเป็นเพราะสาเหตุทั้งจากผู้บริหารและครูผู้สอนยังขาดความเข้าใจทั้งด้านการเตรียมความ พร้อมของสถานศึกษา การวางแผนดำเนินงาน การติดตามประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนา หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของถาวร คำทะแจ่ม (2545: 80-81) ได้ศึกษาการบริหารจัดการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเครือข่ายในการใช้หลักสูตร จังหวัด ลำพูนพบว่า บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรยังไม่ชัดเจน การจัดทำแผนของ โรงเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และปัญหาครูไม่มีความมั่นใจในการนำหลักสูตร ไปใช้ โรงเรียนขาดการวางแผน การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ควรสร้างความตระหนัก ให้ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของหลักสูตร ควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปิยะพร ทำบุญ (2546: 147-148) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสถานศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษ พบว่า ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการวัดผลไม่ชัดเจน ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกคน โดยเฉพาะเรื่องการวัดผลและประเมินผล ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้น และควรมีการ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีความสำคัญ

เบื้องต้นคือความรู้และความเข้าใจในการทำหลักสูตรสถานศึกษา และแนวทางการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ไม่ชัดเจนก็เป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้หลักสูตรที่ได้ดำเนินการไปแล้วไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงตัวบ่งชี้การวัดผลหรือประเมินผลที่ชัดเจน ย่อมมีผลต่อประสิทธิผลของหลักสูตร รวมถึงการระดมความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สถานศึกษาควรเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา จัดให้มีการประชุม ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรการศึกษาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ และความเข้าใจ ในอันที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ไปในทิศทางเดียวกันอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ให้ถูกต้องตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน

2) สถานศึกษา ควรวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาโดยการสนับสนุนให้ครูผู้สอน ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เพื่อวางแผนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน การวางแผนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย วางแผนจัดหาสื่อที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและวางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตร

3) สถานศึกษาตั้งคณะกรรมการหรือตัวแทนจากทั้งของสถานศึกษาและชุมชน ในอันที่จะนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้ความสามารถในชุมชนร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาหลักสูตรได้ต่อไป

4) สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและเชื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งควรจัดทำคู่มือเกี่ยวกับหลักสูตร ให้ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างสะดวก โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มากยิ่งขึ้น

5) สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

6) สถานศึกษาจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในสภาพจริงและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

7) สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์และติดตามผลการดำเนินงานต้องทำอย่างต่อเนื่อง มีเอกสารหรือรายงานเพื่อเผยแพร่ข่าวสารในชุมชน รวมถึงสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ที่ประสบความสำเร็จ หรือสร้างแนวคิดใหม่ๆที่จะก่อให้เกิดการพัฒนา ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

8) สถานศึกษาควรพัฒนาผู้บริหารและครู ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร โดยให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศภายใน การสร้างสรรค์กลยุทธ์เชิงใจ การพัฒนาครู การเผยแพร่ผลงาน และการสร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อให้งานพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูบรรลุผลตามนโยบายที่รัฐกำหนดไว้

9) สถานศึกษาควรประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อรายงานผลการใช้หลักสูตร และควรบริหารหลักสูตรให้ครอบคลุมทุกด้านในการที่จะเฝ้าระวังปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10) สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมและให้การสนับสนุนบุคลากรใน โรงเรียนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ มีการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องในการทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลวิจัยมาพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ อบรมเทคนิควิธีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรมให้แก่ครู เพื่อให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนให้มากที่สุด

11) สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูผู้สอนศึกษาและทำความเข้าใจใน โครงสร้าง หลักการ ในการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสามารถจัดทำแผนหรือดำเนินงานได้อย่างถูกต้องตามนโยบาย

12) สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องคำนึงถึงการวางแผนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ รวมถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้กับการวางแผนให้เข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษารูปแบบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและศึกษาเปรียบเทียบทั้งระดับภูมิภาคและประเทศ

3.2.2 ศึกษาวิจัยและพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน
เกี่ยวกับหลักสูตรการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาบุคลากรที่จะดำเนินการจัดทำ วางแผนงาน
ต่างๆที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.2.3 ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ (2544) *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร เมริทิสส์
กนกวรรณ รุกขชาติ (2541) “แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษานอกโรงเรียน
สายอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้านในศตวรรษที่ 21” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
กระทรวงศึกษาธิการ (2545) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*
กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
_____. (2546) *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546*
กรุงเทพมหานคร ครุสภา
_____. (2552) *สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด*
_____. (2552) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด*
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1, 2 (2551) *ทำเนียบ
สถานศึกษาที่ตั้งและข้อมูลพื้นฐานนนทบุรี (อัดสำเนา)*
- กัญพินา เชื่อมชิด (2539) “การบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี” กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กิติ ดยัคคานนท์ (2535) *เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ* กรุงเทพมหานคร บัดเตอร์ฟลาย
- เกรียงศักดิ์ จินาพงศ์ (2544) “การปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขต
การศึกษา4” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน สำนักราชบัณฑิต (2535) *แผนการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2535* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร
- จิรายุทธ แพงพุทธ (2550) *การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องสารเคมีในท้องถิ่น*
กรุงเทพมหานคร ธารอักษร
- จำเนียร ศิลปวานิช (2538) *หลักและวิธีสอน นนทบุรี เจริญรุ่งเรืองเรื่องการพิมพ์*

- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) *การพัฒนาหลักสูตร หลักการและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์อัสสัมชัญ
- ชูศรี สุวรรณโชติ (2544) *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์อักษรไทย
- ชาญยุทธ นุชนงค์ (2546) “การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540
สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษา
ต่อ วิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 12 สังกัดกรมอาชีวศึกษา” *ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต (อุตสาหกรรมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- ถวัลย์ มาศจรัส (2545) *คู่มือการเขียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา* กรุงเทพมหานคร 21 เซ็นจูรี
ถาวร คำทะแจ่ม (2545) “การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียน
เครือข่ายการใช้หลักสูตรจังหวัดลำพูน” *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- ธำรง บัวศรี (2545) *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา พิมพ์ครั้งที่ 2*
กรุงเทพมหานคร สำนักงานพิมพ์พัฒนาการศึกษา
- นฤธิดา แดงใหญ่ (2542) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1” *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยศิลปากร*
- นิคม ชมภูหลง (2545) *วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษามหาสารคาม อภิชาติการพิมพ์*
- นิตยา บุตรศรี (2542) “การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน
ต้นแบบ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอุบลราชธานี” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- นพพงษ์ บุญจิตรคุลย์ (2534) *ก้าวสู่ผู้บริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร บพิธการพิมพ์
- ปิยะพร ทำบุญ (2546) “การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใน
สถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ” *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหาร
การศึกษาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*

- ประทีป หวานจิต (2546) “การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการ
เรียนการสอนในโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี”
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) *การบริหารงานวิชาการ* กรุงเทพมหานคร สหมิตรออฟเซต
_____ (2544) *การบริหารงานวิชาการ* กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี
- พรพรรณ ศรีภูวคต (2546) “แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนปฏิรูปการศึกษา
ดีเด่น” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
เกษตรพระราชาบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545, กระทรวงศึกษาธิการ
(2546) กรุงเทพมหานคร
- รุ่ง แก้วแดง (2544) *ปฏิวัติการศึกษาไทย* พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร มติชน
- รุจิร ภู่อาระ (2545) *การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา* กรุงเทพมหานคร บ็ุกพอยท์
_____ และจันทราณี สงวนนาม (2545) *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา*.
กรุงเทพมหานคร บ็ุกพอยท์
- รุ่งทิพา โพธิ์นอก (2550) “การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- แรมสมร อยู่สถาพร (2543) *การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน* นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ลัดดา กลิ่นวงษ์ (2546) “กระบวนการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำปาง” กรุงเทพมหานคร การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วัชร บวรณสิงห์ (2544) *การบริหารหลักสูตร* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545) *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร แอล ที เพรส
- วิชัย ดิสสระ (2535) *การพัฒนาหลักสูตรการสอน* กรุงเทพมหานคร สุริยาสาน์

- วิชัย วงใหญ่ (2533) การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 _____ .(2538) การบริหารหลักสูตร ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาระบบการสอน.
 เล่มที่ 1 หน่วยที่ 4 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ .(2538) “หน่วยที่ 5 การประเมินหลักสูตร” ใน ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนา
 ระบบการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วินิจฉัย เกตุจำ (2544) การบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร (อัคราณา)
- วีรบุษ ปิณฑวนิช (2543) อนาคตของหลักสูตรท้องถิ่นจะไปทางไหน กรุงเทพมหานคร
- วัชร บวรณสิงห์ (2544) การบริหารหลักสูตร พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 9 (2543) คู่มือการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาใน
 โรงเรียนมัธยมศึกษา อุดรธานี ธานีเลือกครายาง
- ลำลี รักสุทธิ (2543) เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์พัฒนาการศึกษา
- สุชาดา จักรพิสุทธิ (2549) สู่ความเข้าใจใหม่ในหลักสูตรท้องถิ่น จาก The Thailand
 Research Fund Regional Office.htm
- สุชาดา วัชวุฒิ (2546) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- สุนีย์ ภูพันธ์ (2546) แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร เชียงใหม่ โรงพิมพ์แสงศิลป์
- สุภรณ์ สถาพงศ์ และชาตรี มณีโกศล (2545) “ความหมายและความสำคัญของสาระการเรียนรู้ตาม
 หลักสูตรใหม่.” สานปฏิรูป 5(50)
- สมศรี ญาณารณพ (2538) “ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ในสังกัดสำนักงานประถมศึกษา
 จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและ
 การสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เสริม เคน โยธา (2546) “บทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา
 ในโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร (2545) “การศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรใน
 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี”
 วิทยุการศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- อาทิตย์ เอี่ยมศรี (2547) “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2540) *การบริหารวิชาการ* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาการ บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน (อัคราณา)
- อมรา เล็กเริงสิทธิ์ (2540) *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- อรุณี เทพวรรณและคณะ (2545) *การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา* กรุงเทพมหานคร ชวนพิมพ์
- อิสพิยาภรณ์ ฉายขจร (2544) “บทบาทการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อุทัย บุญประเสริฐ (2540) *หลักสูตรการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร เอสดีเพรส
- เอกรินทร์ สี่มหาศาล (2545) *กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแนวคิดสู่การปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร บั๊คพอยท์
- Allan, C.O. and H. Francis. (1993). *Curriculum Foundations. Principles. And Theory.* (2d ed.). Boston : Allyn and Bacon.
- Battison, Sara Bennett. (1991). *The connext of delibeivation Case studies in Local Curriculum Develomemt. PHD.* Education, curriculum and Instruction. Ohio : The Ohio State University. Beaudramp, George A. *Curriculum Theory.* (1981). 4th ed'; Itasea, Illinois : F.E. Peacock Publisher.
- Binda,K. (1989). *Elementary School principals and the process of curriculum implementation,* Doctor's dissertation abstracts. vol.50.
- Brooks, K. J. (1994). “*The reform of primary education in British: teacher's perception of the initial implementation of the year 2000 primary program.*” Dissertation abstracts intertional. 55.
- Cantell, D. V. (1988). “A case analysis of curriculum implementation of as exemplified by project wild in one idwestern state,” Doctor's dissertation abstracts. vol.48.

- Delvin, M. A. (1989). "Operational factors of student support teams as related to special education referral and placement rates." *Dissertation abstracts international*. 06 (52) :21103-A December
- Gilbertson, T.E (1997). "Curriculum development and review principles using a total quality management process at Baker College of Owosso (Michigan)." *Doctors thesis*. Walden University
- Good, Carter V'. (1973). *Dictionary of Education* New York : Me Graw – Hill, Book Company
- Gregg, Russell T.(1957) *The Administrative Process,* in R.F. Campbell and R.T. Gregg (eds.), *Administrative Behavior in Education*. New York : Harper and Row, 1957
- Khunji, Farida Mohammad Saleh. (1990). "Teachers Participation in Curriculum Development : A Study of Education Chang in A Small country (Bahrain)." *PHD. Education, Curriculum and Instruction*. Kingdom:University of Reading (United Kingdom).
- Mooradian, E.D. (1986). "Corriculum Planning in a Selected School District Thai Lacks of corriculum Staff Works." (CD-ROM) *ED.Dissertation Adstracts International* 11 May 1986 : 3238-A Abstract Available: SilverPlatter : ERIC (Accessed November 17, 2001).
- Moore, Chariene and Erai. (2002). "Loma Elementary CRDI Needs Assesment Focused Interviews With School-Based Curriculum Management Teams." (90/91) [Online] Abtract avaible : DIALOG File : ERIC [Assessed December 24 ,2002].
- Paterno, P.R. (1999). "Analysis of the perceptions of school board members and superintendents regarding teacher participations in decision – marking in selected New York schools." *school based management.shared decisionmaking*. *Dissertation abstracts international*. 56(20).
- Robinson , Micheal. (1992). *Linking Distance Education to Sustainable Community Development*. Canada : n.p.
- Saylor, J.G. and Alexander, W.M. (1974). *Planning Curriculum for Schools* New York Holt, Rinehart and Winston
- Simon Herbert Alexander. (1976) *Administrative behavior* Third Edition. New York : The Free Press, Macmillan.
- Taba, Hilda (1962). *Curriculum Development : Theory and Practices*. New York : Harcourt. Brace World.

Taylor, R.W. (1975). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: University of Chicago Press

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ นายสุทธิศักดิ์ เพ็ญเกษม

สถานที่ทำงาน: โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

วุฒิการศึกษา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์หรือความชำนาญ:

- เป็น อ.ก.ค. วิสามัญเฉพาะกิจด้านผลงานวิชาการ
- เป็นหัวหน้าวิทยากรอบรมผู้บริหารระดับสูง

2. ชื่อ ดร. นิพนธ์ เสือก้อน

สถานที่ทำงาน: โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม สังกัดสพท. กรุงเทพมหานคร เขต 3

วุฒิการศึกษา : การศึกษาศุภบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ

ประสบการณ์หรือความชำนาญ:

- ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม กทมฯ
- เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา
- เป็นวิทยากรอบรมด้านหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- เป็นอาจารย์พิเศษวิทยาลัยปทุมธานี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เป็นที่ปรึกษานิสิตปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เป็นที่ปรึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏ ธนบุรี

3. ชื่อ ชิสเตอร์ ดร.สุริย์พร ระดมกิจ

สถานที่ทำงาน: โรงเรียนพระหฤทัยคอนเวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา : คุุชฎีบัณฑิต Doctor of Philosophy in Management Adamson University
Philippines

ประสบการณ์หรือความชำนาญ:

- ผู้อำนวยการ โรงเรียนในเครือคณะภคินีพระหฤทัยฯ
- ผู้อำนวยการ โรงเรียนพระหฤทัยคอนเวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
- คณะกรรมการบริหารคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ

4. ชื่อ พ.ต.ท. หญิง ดร. ทิพย์ฉิมพร เกษโกมล

สถานที่ทำงาน: วิทยาลัยพยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ

วุฒิการศึกษา : ครุศาสตรคุุชฎีบัณฑิต สาขาการวัดผลและการประเมินผลการ
ศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์หรือความชำนาญ:

- เป็นอาจารย์สอนวิทยาลัยพยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ
- คำนการวัดและประเมินผลการศึกษา
- งานประกันคุณภาพ
- งานวิจัย

5. ชื่อ นายประจักษ์ รัตนวิจิตร

สถานที่ทำงาน: โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

วุฒิการศึกษา : ครุศาสตรมหาบัณฉิต สาขาสถิติการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์หรือความชำนาญ:

- เป็นครูชำนาญการพิเศษ
- งานประกันคุณภาพ
- งานวิจัยและสถิติ

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือขอเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0522.16/223

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นายสุทธิศักดิ์ เพ็ญเกษม
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยนางสุภาวดี วัชรคุปต์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่
การศึกษานนทบุรี ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนี้ นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง
สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษาและด้านหลักสูตร
ของสถานศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของ
นักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินคานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร.0 2503 2870
โทรสาร 0 2503 3566 – 7

ที่ ศธ 0522.16/223

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน ดร.นิพนธ์ เสือก้อน
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยนางสุภาวดี วัชรคุปต์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่
การศึกษานนทบุรี ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนี้ นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง
สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษาและด้านหลักสูตร
ของสถานศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของ
นักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดาอนุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 – 7

ที่ ศธ 0522.16/223

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน ชิสเตอร์ ดร.สุรีย์พร ระคมกิจ
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยนางสุภาวดี วัชรคุปต์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่
การศึกษานนทบุรี ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวว่านักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง
สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษาและด้านหลักสูตร
ของสถานศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของ
นักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 - 7

ที่ ศธ 0522.16/223

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน พ.ศ.ท. หลุยง คร. ทิพย์ฉิมพร เกษโกมล
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยนางสุภาวดี วัชรระอุปต์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่
การศึกษานนทบุรี ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง
สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษาและด้านหลักสูตร
ของสถานศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของ
นักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอบอกมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 - 7

ที่ ศธ 0522.16/223

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นายประจักษ์ รัตนวิจิตร
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยนางสุภาวดี วัชรคุปต์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่
การศึกษานนทบุรี ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนี้ นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง
สาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษาและด้านหลักสูตร
ของสถานศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของ
นักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 - 7

ภาคผนวก ก

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ศธ 0522.16 (บ)/340

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอดความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

เนื่องด้วยนางสุภาวดี วัชรคุปต์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย จากสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

จึงเรียนมาเพื่อขอดความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บ
ข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณา
จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินคานุกรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร. 0 2503 3566-7

ที่ศธ 0522.16 (ป)/340

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 มิถุนายน 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2

เนื่องด้วยนางสุภาวดี วัชรคุปต์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย จากสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการ
เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับ
ความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

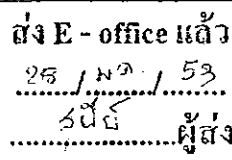
ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดาณรงค์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร. 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 04076/ **447**สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1
ถนนรัตนาธิเบศร์ นนทบุรี 11000

27 มกราคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

ด้วย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขอความอนุเคราะห์ให้นางสุภาวดี วัชรกุลป์
นักศึกษาลัทธิศูรวบัตติศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารหลักสูตร
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี” ในโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2553

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จึงขอให้โรงเรียนในสังกัดให้ความร่วมมือ
ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางชลิตา ศรีทอง)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

กลุ่มผู้อำนวยการ

งานบริหารทั่วไป

โทร.0-2591-1301-4 ต่อ 103(ศูนย์ ศรีทองจันทร์)

โทรสาร 0-2591-1301-4 ต่อ 102

ที่ ศธ 04077/ 536

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามันทบุรี เขต 2
ถนนกาญจนาภิเษก อ.บางใหญ่ จ.มณฑบุรี 1114

๒๘ มกราคม 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัด (เฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา)

ด้วยนางสุภาวดี วิระกูปต์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามณฑบุรี" ในกรณีนี้ นักศึกษาผู้วิจัยจะประสานการเก็บข้อมูลโดยตรง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามณฑบุรี เขต 2 จึงขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยดังกล่าว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสุภาวดี วิระกูปต์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามณฑบุรี เขต 2 วิทยฐานะชำนาญการ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามณฑบุรี เขต 2

กลุ่มอำนวยการ

โทร.02-5950531-4 ต่อ 30-32

ส่งแล้ว

E - office

28 ส.ค. 2553

ภาคผนวก ง

โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดภาครัฐ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดภาครัฐ ช่วงชั้นที่ 3-4

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ได้แก่

1. โรงเรียนรัตนาธิเบศร์
2. โรงเรียนเขมาภิรตาราม
3. โรงเรียนศรีบุญยานนท์
4. โรงเรียนสตรีนนทบุรี
5. โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์
6. โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม
7. โรงเรียนอนุราชประสิทธิ์
8. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่
9. โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี
10. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนีย์) นนทบุรี
11. โรงเรียนไทรน้อย
12. โรงเรียนราษฎร์นิยม
13. โรงเรียนบางบัวทอง
14. โรงเรียนสตรีนนทบุรีบางใหญ่ (นนทกิจพิศาล)
15. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี
16. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี
17. โรงเรียนปากเกร็ด
18. โรงเรียนโพชนิมิตวิทยา
19. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

คำชี้แจง

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้รับจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

2. ขอความร่วมมือจากท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลที่

ท่านตอบ แบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่แต่อย่างใด ผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ จะนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ที่ท่านกรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

นางสุภาวดี วัชรคุปต์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย และเติมข้อความลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ () ชาย
 () หญิง

2. อายุ () ต่ำกว่า 30 ปี
 () 31-40 ปี
 () 41-50 ปี
 () 51-60 ปี

3. วุฒิการศึกษา
 () ต่ำกว่าปริญญาตรี
 () ปริญญาตรี
 () ปริญญาโทหรือสูงกว่า

4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 () ต่ำกว่า 6 ปี
 () 6-10 ปี
 () มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

5. ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบในปัจจุบัน
 () ผู้บริหารสถานศึกษา () หัวหน้ากลุ่มสาระ
 () รองผู้อำนวยการ () ครูผู้สอน

6. ท่านปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต.....

ตอนที่ 2 การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

คำชี้แจง

1. โปรดอ่านแบบสอบถามและตอบแบบสอบถามตามสภาพจริง
2. ขอความร่วมมือจากท่าน โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของท่านว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด
 - 5 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 - 3 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. เมื่อท่านตัดสินใจว่า ท่านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด โปรดกาเครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับคะแนนการปฏิบัติจริง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา		\checkmark			

คำอธิบาย

จากตัวอย่างแสดงว่าบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาในระดับมาก

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา					
1.	สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น					
2.	จัดประชุมชี้แจง/ประชุมปฏิบัติการให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
3.	ส่งเสริม สนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ/ ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้มีความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
4.	พัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
5.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาดامสภาพจริง					
6.	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา					
7.	จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ถูกต้องตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน					
8.	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน องค์กร ในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและเห็นความสำคัญของหลักสูตรและจัดการศึกษาร่วมกัน					
	2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
1.	กำหนดวิสัยทัศน์/ภารกิจ/เป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย					
2.	ศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544					
3.	จัดทำหลักสูตร สถานศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมาย เหมาะสมครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม					
4.	จัดงบประมาณ/อาคารสถานที่/วัสดุอุปกรณ์/บุคลากร สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา					
5.	มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นมาร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น					
6.	กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น/สัดส่วนเวลาเรียน/สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคได้อย่างเหมาะสม					
7.	จัดหน่วยการเรียนรู้/แผนการเรียนรู้/คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในวิชาพื้นฐานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา					
1.	วางแผนงบประมาณ/อาคารสถานที่/วัสดุอุปกรณ์/บุคลากรเพียงพอและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
2.	วางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหา/เลือกใช้/ทำและพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ					
3.	วางแผนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา					
4.	วางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
5.	วางแผนจัดทำ/จัดหาสื่อที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
6.	วางแผนส่งเสริมและสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
7.	วางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา					
8.	มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องในด้านการนิเทศ/กำกับ/ติดตาม/ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ					
	4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร(การนำหลักสูตรไปใช้)					
1.	ปฏิบัติงานตามแผน/มาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนด					
2.	นำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ถูกต้อง					
3.	จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน					
4.	จัดทำคู่มือเกี่ยวกับหลักสูตรให้ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างสะดวก โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
5.	จัดครูเข้าสอนตรงกับความรู้ความสามารถและลักษณะงาน					
6.	จัดประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างสม่ำเสมอ					
7.	จัดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
8.	จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลายเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน					
9.	จัดระบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง					

ข้อที่	การดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล จัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง					
2.	จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา					
3.	จัดนิเทศภายในอย่างกลายนิเทศด้วยบรรยากาศของความร่วมมือเป็นประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
4.	ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง					
5.	นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนางาน					
6.	จัดทำรายงานการนิเทศ/กำกับ/ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในสภาพจริง					
1.	6. การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา จัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ					
2.	วิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา					
3.	บันทึกการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
4.	สรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา					
5.	จัดทำรายงานการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา					
6.	เผยแพร่ผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเพื่อฟังข้อมูลย้อนกลับ					
1.	7. การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร นำข้อมูลและผลการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา					
2.	พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
3.	นำข้อมูลย้อนกลับของปัญหาการจัดการเรียนการสอนมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา					
4.	พัฒนาระบบงานเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่รวดเร็ว คุ้มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น					
5.	ปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา					
6.	พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา					

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

คำชี้แจง ขอความร่วมมือจากท่านได้เขียนปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาของท่านตามสภาพจริง ดังตารางต่อไปนี้

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
1.1.....	1.1.....
1.2	1.2
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2.1	2.1.....
2.2	2.2
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
3.1.....	3.1.....
3.2	3.2
4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)	4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)
4.1.....	4.1.....
4.2.....	4.2

ปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 5.1..... 5.2.....	5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 5.1..... 5.2.....
6. การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษา 6.1..... 6.2.....	6. การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษา 6.1..... 6.2.....
7. การปรับปรุง และพัฒนากระบวนการ บริหารหลักสูตร 7.1..... 7.2.....	7. การปรับปรุง และพัฒนากระบวนการ บริหารหลักสูตร 7.1..... 7.2.....
8. และอื่นๆ 8.1..... 8.2.....	8. และอื่นๆ 8.1..... 8.2.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุภาวดี วัชรคุปต์
วัน เดือน ปีเกิด	14 พฤษภาคม 2500
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ.) วิชาเอกประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (พ.ศ. 2522) - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (พ.ศ. 2539) - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) แขนงมัธยมศึกษา วิชาเอกวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช(พ.ศ. 2540) - สอบได้ทุนเรียนเป็นครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นและได้ศึกษาคุณงาน ประเทศญี่ปุ่น จาก Japan Foundation Bangkok (พ.ศ. 2540)
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
ตำแหน่ง	ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ